

Včelařství

5/2022

***Včel se nikdy nevzdám,
říká ministr zemědělství***

Matečnickové misky

Jak posílit včelstva

Obsah – květen 2022

146 Kalendárium – květen

150 Včelařská praxe

Matečnickové misky – jak si je vybrat a vyrobit

Jindřich Meduna nahlédl pod pokličku přípravy matečnickových misek

153 Věda

Nejen včela má svůj význam

Vybrané druhy hmyzu žijící u nás a jejich vzájemná podoba

156 Rozhovor

Včel se nikdy nevzdám

S ministrem zemědělství Zdeňkem Nekulou rozmlouval Petr Kolář

159 Technika

Zabezpečovací zařízení

Jak ochránit úly před zcizením navrhuje Josef Šroll

160 Zdraví včel

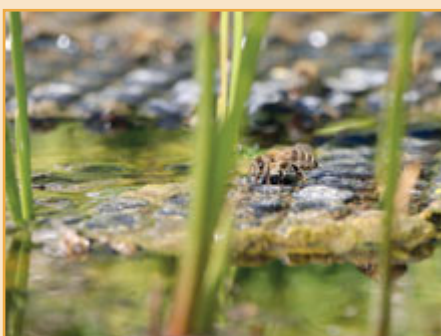
Mor včelího plodu – Preventivní vyšetření na přítomnost původce

Třetí díl seriálu Dalibora Titěry

162 Objektivem Josefa

Permedly

164 ČSV

Usnesení z březnového zasedání RV a ÚKK

165 Zdraví včel

Výskyt původce varroázy se v ČR zvýšil

SVS informuje o výsledcích monitoringu varroázy

166 Včelařská praxe

Činnosti včelaře, které prospívají síle včelstva

Jiří Sláma radí, jak být dobrým a zodpovědným včelařem (dokončení)

168 Včelí pastva

Myslíme do budoucna

Tipy Miroslavy Novotné na dřeviny atraktivní nejen pro včely

170 Komunikace

Změny v užívání datových schránek

Datové schránky nejen pro podnikatele ve včelařství

171 Zadáno pro předsedkyni

Na vaše dotazy odpovídá Mgr. Jarmila Machová

172 Včelařův rok

Rok v pranostikách – květen

Platí dnes moudrosti našich předků?

173 Před 100 lety

Velká včelařská výstava v Hodoníně

Ústředí burcovalo včelaře k hojně účasti

174 Nejen pro včelařiky

Květnové hrátky

176 Upoutávka

Odborné včelařské překlady 1/2022

Zanedlouho vyjde první svazek oblíbených překladů

177 Apimondia

Letošní 47. kongres Apimondia bude v Istanbulu

178 Jubilea

180 Napsali jste nám

Vybíráme z vašich dopisů

3. a 4. obálka

Obyvatelé včelařského arboreta se představují

Ostružiník

Včelařství, květen 2022

Foto na titulní straně: Jiří Kolář

Velké pylové rousky jsou
známkou silící snůšky

Včelařství – odborný a spolkový měsíčník

Ročník 75 (157)

Pro své členy vydává Český svaz včelařů, z.s.,
se sídlem v Praze

IČO: 00443239, DIČ: CZ00443239

Místo vydání: Praha

Odpovědný redaktor: RNDr. Petr Kolář

tel.: 224 932 351, 720 942 128,

redakce@vcelarstvi.cz

Inzerce, jubilea a úmrtí: Alice Ošmyková

tel.: 224 934 478, inzerce@vcelarstvi.cz

Expedice a reklamace nedoručení časopisu:

Jaroslava Nechybová

tel.: 224 934 082, nechybova@vcelarstvi.cz

Redakce, inzerce a expedice:

115 24 Praha 1, Křemencova 8

e-mail: redakce@vcelarstvi.cz; inzerce@vcelarstvi.cz

internetové stránky: www.vcelarstvi.cz

Neobjednané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí.

Redakce si vyhrazuje právo veškeré příspěvky podle
potřeby stylisticky a rozsahově upravovat.Uzávěrka redakčního materiálu je k poslednímu dni
měsíce, jenž aktuálnímu číslu o dva měsíce předchází
(např. červené číslo – konec dubna).

Redakční rada:

Mgr. Luděk Sojka (předseda),

MVDr. Miloslav Peroutka, CSc., Ing. Pavel Cimala,

Ing. Zdeněk Kulhánek, Ing. Oldřich Veverka

Korektury: PhDr. Václav Šimice

Sazba:

SAMAB PRESS GROUP, a. s., Cyrilská 14, 602 00 Brno

Tisk: zajišťuje ASAGRAPH s.r.o.

Distribuce: Česká pošta, s.p., Politických vězňů 4,
Praha 1Toto číslo bylo odevzdáno do tisku 21. 4. 2022 a vyšlo
dne 25. 4. 2022.

MK ČR E 126/ISSN 0042-2924

Jakékoliv užití a šíření částí nebo celku obsahu
časopisu je bez písemného svolení vydavatele
zakázáno.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Včelařství vychází za přispění
Ministerstva zemědělství

Vážení přátelé včelaři,

na březnovém zasedání Republikového výboru se mi dostalo té cti, že jsem byl zvolen 1. místopředsedou našeho svazu. Když jsem byl předsedkyní osloven, abych se stal členem předsednictva, po poradě s přáteli včelaři z naší nové ZO Chvalčov-Podhostýnsko jsem tuto nabídku přijal jednak jako výzvu a jednak jako ocenění naší dosavadní krátké společné činnosti. Na jedné přednášce v Moravské včelařské škole v Hranicích přednášel Ing. František Texl, tehdejší předseda Sekce komerčních včelařů při našem svazu. Přednáška s jeho vtipnými příklady mne velmi zaujala a padla tam i zmínka o Sekci komerčních včelařů. Se zájmem o podrobnosti jsem Františka Texla oslovil a ten mne pozval na jejich seminář. V mém věku již svá rozhodnutí důkladně zvažuji. Ovšem atmosféra na setkáních komerčních včelařů mě neuvěřitelně nabíjela a já jsem se bez váhání stal jejich členem. Po čase jsem si uvědomil, že ideálně takto by měly vypadat všechny ZO ČSV. Vracel jsem se ze seminářů Sekce komerčních včelařů nabitý skvělou včelařskou energií a myšlenky se mi vířily hlavou, jak hvězdy na van Goghově Noční obloze.

Bohužel, v naší ZO jsem se nesetkal s pochopením, ve výboru jsem byl v silné menšině. Ale moje myšlenky postupně pronikly mezi další včelaře, kteří pak navštívili setkávání komerčních včelařů a náš směr je oslovil. Došli jsme k závěru, že jediným východiskem je založení nové ZO, jinak naše nadšení brzy opadne. Já jsem zprvu myšlenku vzniku nové základky nepodpořoval. Přece jen jsem byl dlouholetým členem výboru mé původní ZO, měl jsem k ní vztah a také jsem si byl vědom toho, že bude složité obsadit funkce v nové organizaci. Nás „nových“ bylo totiž jen 12. Ale přidávali se další včelaři a z dosud pasivních členů

bývalé ZO se nám podařilo vytipovat vynikající funkcionáře. Stačila k tomu jen podnětná a tvůrčí atmosféra na našich setkáních a trocha dobrých slivovice ke zlepšení nálady. Takže nestačí nové funkcionáře jen oslovit, ale je třeba je i získat a zapojit. Takto jsme začali budovat novou ZO ČSV a se stejným přístupem se nám podařilo oslovit i delegáty okresní konference a vstoupit do vedení okresní organizace Kroměříž.

Naše členy informujeme stručnými elektronickými Zpravodaji, při občasných schůzkách a společnými exkurzemi. Elektronickou formu komunikace využíváme i k oslovení členů v okrese. Zřídili jsme nové i webové stránky OO ČSV Kroměříž. Zde se mohou případní zájemci seznámit s našimi aktivitami. Naší snahou je přátelská a inspirativní atmosféra v základkách celého okresu. Podobná, jakou stále zažívám na pravidelných setkáních Sekce komerčních včelařů. Není to lehká cesta, někteří členové jsou pasivní a konzervativní. Jde to pomalu, ale jde!

Náš svaz letos oslaví 150 let od svého vzniku. Přežil různá složitá období, ale pro nás je důležité, že tu stále je a měl by sloužit svým členům. Chci se obrátit na vás, naše členy, abyste přispěli svou aktivní činností k chodu našich základních organizací. Je nás 56 tisíc a je mezi námi spousta ochotných a schopných lidí. Nestačí je jen oslovit, je třeba je i získat k aktivní práci. Náš svaz je ukázkovým příkladem toho, že členství v něm má komunitní charakter, posiluje propojenost lidí v základních organizacích a ve svém důsledku i další odborný rozvoj členů. Tím, že jsem přijal nabídnutou funkci, k tomu chci přispět i já a doufám, že se nám to společně podaří.

František Rudý
1. místopředseda ČSV

Kalendárium květen

Každé včelstvo rozšiřujeme podle jeho potřeby

Květen je měsíc intenzivního rozvoje včelstva podníceného explozí nabídky nektaru a pylu. Je to měsíc hmyzosnubných rostlin, vše, co může, kvete, a svoji sladce omamnou vůni šíří do svého okolí.

Také je to měsíc pilné práce včel i včelaře v případě dostatku vláhy a dobrého počasí i první hlavní květové snůšky, chovu matek, rojení, tvorby oddělků. Důležitou činností včelaře je včasné rozšíření včelstev o potřebný prostor pro rostoucí plochy plodu i pro ukládání přinesené sladiny, předcházení rojení, příprava obnovy matek kmenových včelstev a tvorba rezervních oddělků a včelstev pro další sezonu.

Rozkvětem třešně ptačí koncem dubna vstoupil včelařský rok do období jara. Loňského roku se tak stalo vlivem počasí na našich stanovištích až začátkem května. Objevila se i nárazová snůška, která není v období května neobvyklá. Ochlazení v půlce května, takzvaní „ledoví muži“, je někdy výrazné a delší, v jiných letech jej ani nepostřehneme. Nejsou vzácné roky s výborným přínosem sladiny v první polovině května a jejím následném spotřebování včelstvy v polovině druhé při delším ochlazení.

Počátkem měsíce lze založit první přelávané chovné loučky do osiřelého sběrného oddělků z konce dubna, chovného oddělků, nebo sádky (startéru). Při jeho tvorbě je dobré počítat s možným ochlazením a nešetřit na dostatek vložených zásob a množství při-

dávaných včel, které zahřívají a vyživují naražené matečnický. Pečlivě vybíráme chovná včelstva, aby byla schopna kvalitně vyžít naražené matečnický.

Činnost včelaře v květnu
Kontrolujeme stav a sílu včelstva
Včas rozšiřujeme včelstva
Provádíme výměnu díla ve včelstvech
Kontrolujeme rojovou náladu
Provádíme protirojová opatření
Zahajujeme chov matek
Vytváříme oddělky
Kontrolujeme kladení nových matek
Selektujeme nové matky dle kvality
Připravujeme se na medobraní
Připravujeme se na pastování medu
Kontrolujeme míru napadení varroázou

Obnova díla

Období potravní hojnosti a zesílení včelstva je také dobrou příležitostí k obnově díla. Zatímco jsme koncem dubna opatrně vkládali jednu nebo dvě mezistěny na okraj plodového tělesa, je již v květnu možné vložit do včelstva nástavek vystrojený mezistěnami a případně panenskou, nebo žemlovou souší uprostřed. Je však vždy třeba brát

v úvahu aktuální průběh počasí, jeho týdenní předpověď a také úlový systém, ve kterém včelaříme. U nízkonástavkových úlů je dle mého názoru nejjednodušší vložení celého nízkého nástavku s mezistěnami mezi dva plodišťové nástavky. Ve spojení s předcházejícím otočením pořadí nástavků, v období po rozkvětu třešně ptačí, nám zajistí spolehlivou obměnu jedné třetiny díla ročně. Spodní plodišťní nástavek s nejstarším dílem je možné pohodlně odebrat koncem předjaří, kdy nebývá obsazen včelami. Převěšování plástů s plodem do medníku a jejich nahrazení mezistěnami je možné použít u systémů vysokonástavkových a u Dadantu. Pokud je daný typ úlu dadantova systému konstrukčně natolik vyspělý, že umožní vložit vysoký plodový plást do dvou nízkých medníkových nástavků, je možné tímto způsobem velmi pohodlně vyměnit postupně během sezony většinu plástů vysokého plodišťního nástavku (nesprávně, ale rozšířeně nazývaného Jumbo). Postup obnovy díla v případě kombinovaných úlů se dvěma vysokými nástavky v plodišti jsem popsál v březnovém kalendáriu.

Prohlídka včelstva

Včelstva prochází v květnu bouřlivým rozvojem, který se zastavuje až letním slunovratem.

Proto je důležité správně odhadnout fázi rozvoje včelstva a následně mu včas poskytnout dostatečný prostor. Zejména při nárazových snůškách, které nejsou v posledních letech vzácností a mnohdy rozhodují o celkovém výnosu medu v sezoně. Na co se zaměřit a co sledovat? Osvědčilo se mi sledovat tyto ukazatele:

Česno	Míra aktivity létavek
Podmet	Množství vyvěšených včel
Nástavek	Váha naposled přidaného medníku
Strůpková fólie	Počet obsednutých uliček horního nástavku
Stavba mezistěn	Intenzita stavby mezistěn ve středu a kraji medníků
Pláсты medníku	Rozdíl v zanesení středního a krajního plástu sladinou
Spodní loučky	Kontrola matečnickových misek na plástech v plodišti
Plodové pláсты	Zanesení buněk sladinou
Stavební rámek	Celistvost stavby plástu / stavba matečnickových misek

Rojení včelstev

V květnu nastává vhodné období pro přirozené rozmnožování včelstev rojením. To se projevuje stavbou matečnickových misek na okrajích plodových plástů. Po zesílení včelstva, zaplněním plochy buněk plástů zavíčkovaným plodem a dozrávajícím medem a blížícím se přeplněním úlu, nebo dutiny stromu včelami zakládá matka matečnickové misky a včelstvo přechází z chovné nálady do rojové.

Před vylihnutím prvního rojového matečnicku za příznivého počasí opouští roj se starou matkou a se zhruba polovinou včel úl a přesunuje se do dutiny, kterou v předchozích dnech vyhledaly pátračky.

Tuto situaci může vyvolat i opožděné rozšíření včelstva.

Nakolik je rojení pro včelstva přirozené, pro moderní včelařství je z hlediska užitečnosti včelstva nežádoucí. Z tohoto důvodu předcházíme rojení tvorbou oddělků, chovem linií matek s nízkou rojovostí, výměnou dvouletých matek ve kmenových včelstvech.

Kvalitní typy nástavkových úlů nabízejí i konstrukce rámků se zúženou spodní loučkou. Pokud používáme plodiště vícenástavkové, jednoduše kontrolujeme rojovou náladu nakloněním horního nástavku plodiště a pohledem mezi zúženou spodní loučkou. Pokud jsou ve včelstvu zakladené matečnický, nalezneme je zpravidla tam.

Prevence rojení včelstev	
Dostatečný plástový prostor pro kladení matky	
Výměna dvou a víceleté matky	
Dostatek plástů pro ukládání přinesené sladiny	
Dobré větrání úlu – rozšíření česna, otevření oček plodiště	
Odběr plástů se zavíčkovaným plodem – tvorba oddělků	
Ochrana proti přehřátí úlu sluncem	
Stavba nového díla – mezistěny a stavební rámky	

Roj našel dutinu ve staré lípě

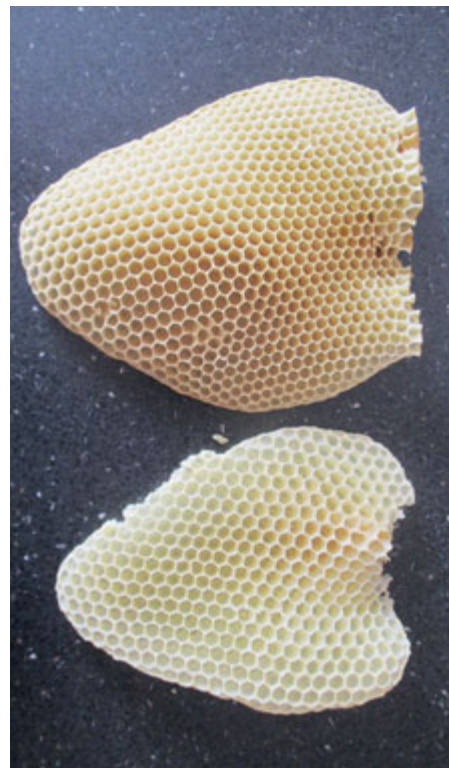
Vykapávaný med z plástu miniplusu

Chov matek

Obměnu matek a množení včelstev řešíme v době moderního včelaření cíleným chovem matek ušlechtilých vlastností a tvorbou oddělků. Způsobů chovu matek je mnoho a každý včelař si může najít způsob, který mu vyhovuje.

Ať se jedná o dnes již klasické přelarování půldenních larev, vykrajování buněk s vajíčky, obloukový řez nebo použití proužků plástů s vajíčky či larvami s následným vyjednocením naražených matečnicků. Detailní popis jednotlivých způsobů by vydal za samostatný článek.

V praxi se mi osvědčila pro jednoduchost a kvalitu takto vyprodukovaných matek metoda přelarování půldenních až denních larev. Jsou to nejmenší larvy a na dně buňky je obklopuje malé množství průhledné krmné kašičky, která během několika hodin doplňována krmičkami krmnou kaší mléčné barvy. To je nejvhodnější doba na přelarování a vložení do osířelého oddělku, nebo sádky. Po kontrole za 24 hodin je možné přeložit chovný rámek s loučkami naražených matečnicků do medníku chovného včelstva. Výhoda tohoto způsobu chovu je to, že známe stáří larev a dobu líhnutí matek. Po dvou dnech můžeme otevřené matečnický úspěšně převážet po dobu asi pěti hodin ve zvlhčeném obalu. Po jedenácti dnech zužitkováváme zralé matečnický do oddělků, samostatných nebo sdružených oplodňáčků v chovném nástavku, který jsme před třemi týdny vložili do včelstev. Sběrný oddělek dělíme na malé oddělky s jedním matečnickem. Za tři až čtyři dny provedeme kontrolu vylihnutí matečnicku a za dva týdny kontrolu kladení nové matky.

Srdíčka díla ze stavebních rámků, zdroj velmi kvalitního vosku

Mateří mřížky

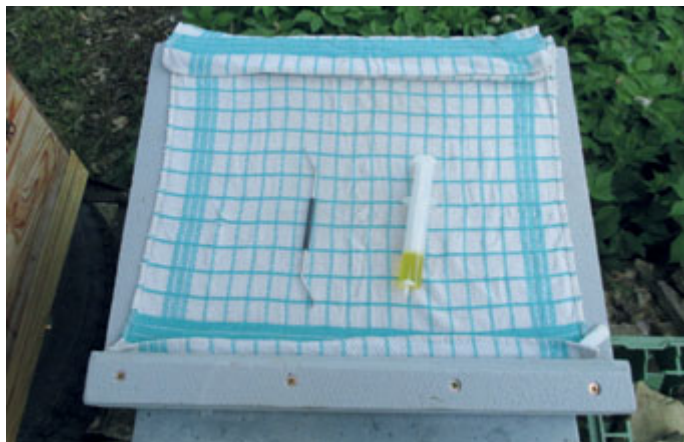
Mateří mřížka je důležitou součástí nástavkového úlu. Primárně slouží k zabránění vstupu matky do medníkových nástavků, které odděluje od plodištní části úlu a jejich zaklazení. Důležitá je její průchodnost, tedy to, jak moc narušuje celistvost a život včelstva. Na to se názory včelařů různí. V každém úlovém systému však můžeme s trochou zkušeností včelařit s mřížkou, ale i bez ní.

V některých metodikách je přímo součástí obsluhy a vkládá se záměrně do plodového hnízda, které rozdělí. Například tachovská metoda s vysokými nástavky, tradiční metoda Langstrothu s vysokými nástavky, systém Dadant s použitím vysokého a nízkého nástavku v plodišti nebo při převěšování plodových plástů do medníků.

V dnešní době jsou rozšířeny mřížky celokovové, plastové různých materiálů i tloušťek, i kovové v dřevěném rámu. Každý včelař je příznivcem jiného typu, podle toho, s čím je spokojen ve své včelařské praxi. Osobně se mi osvědčila mřížka celokovová, svařovaná, s kovovým lemem z důvodu vysoké průchodnosti a možnosti desinfekce a čištění vyvařováním.

Mateří mřížku však s úspěchem využijeme i ke speciálním účelům, jako je např. izolace trubců v určité části úlu u plemenných včelstev, tvorba trubčích útulků pro chov matek v podletí, odsavač pro přípravu pohodlné tvorby oddělků, pro izolaci říjních matek připravovaných na umělé osemenění a k izolaci k tomu potřebných trubců ušlechtilých linií.

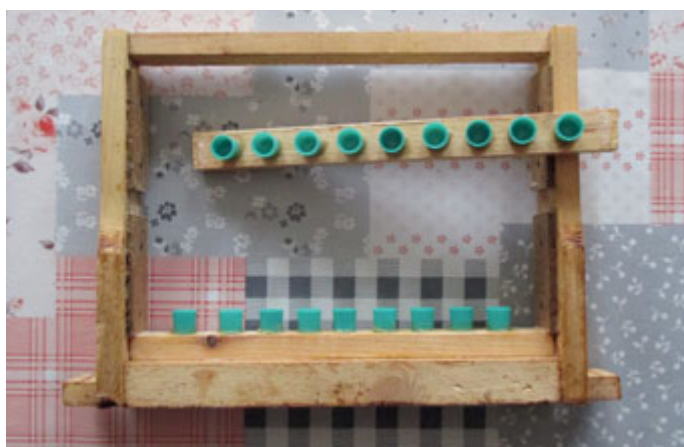
Jiří Kolář
učitel včelařství
jirkakolaru@seznam.cz

Příprava na přelarvování

Chovná lišta připravená k přelarvování

Chovný rámeček miniplusu

Přelarvování

Krmičky pečují o larvy budoucích matek

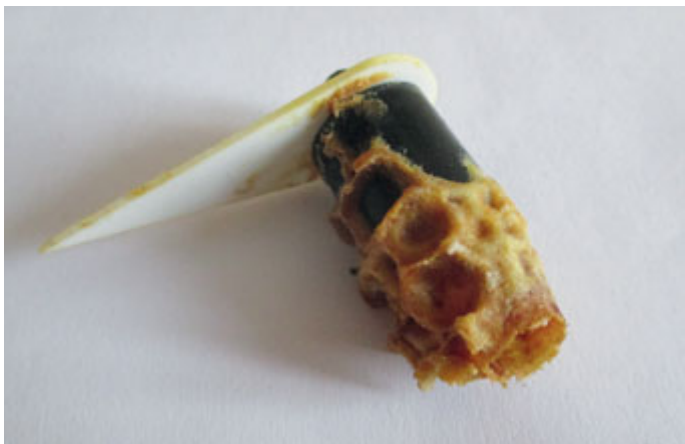
Kontrola naražených matečnicků

Zralé matečnický

Rojový matečnick po vylíhnutí matky

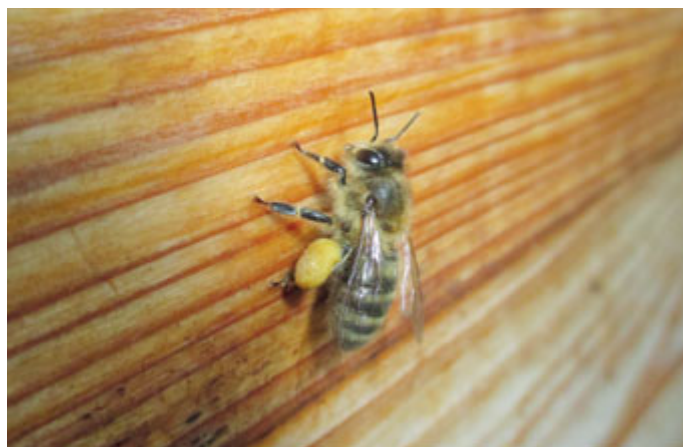
Vylíhlý matečník

Kvetení angreštu otevírá období hojnosti

Kontrola rojové nálady pohledem na spodní zúžené loučky

Létavky přináší velké pylové rousky

Větrající včely na česně – v mednicích zraje nový med

Rozšíření o další medníkový nástavek

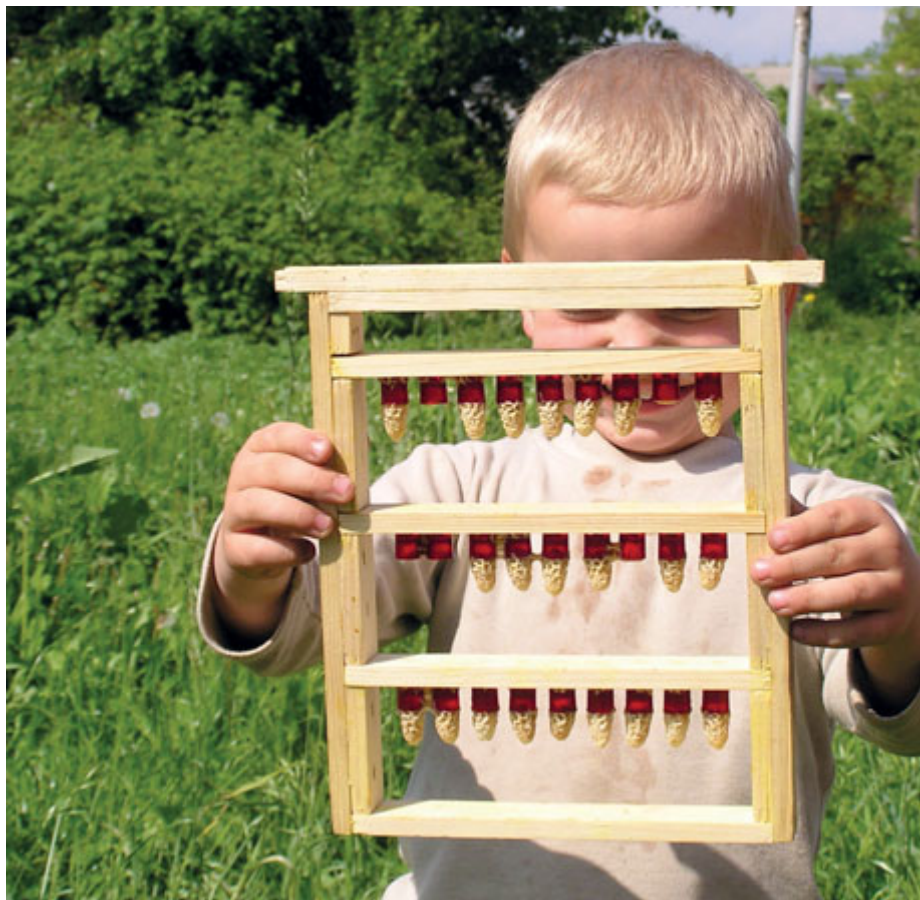

Příroda doslova přetéká množstvím květů

Zlatohlávek na kvetoucí kalině

Matečnickové misky – jak si je vybrat a vyrobit

1 – Malý kontrolor

Každý včelař má svůj osobitý způsob přípravy, výroby a užitkování matečnicků a matečnickových misek. Pokusíme se nahlédnout pod pokličku jejich přípravy, novinek ve výrobě, jejich výhod a nevýhod.

V naší nedlouhé včelařské historii jsme mohli vyzkoušet snad vše, co se na trhu dalo zakoupit a také co se dá vyrobit v domácích podmínkách. Jednoduše lze celý sortiment misek rozdělit na ty vyrobené z plastu a z vosku. Začneme umělými matečnickými a potom si ukážeme a vysvětlíme voskové, které si můžeme více i méně složitými postupy vyrobit. Závěr pak bude patřit použití plastovoskové modifikaci, ke které jsme náhodou dospěli. Nebudeme se jenom zabývat ochranou matečnicku – krytkami, protože ty totiž nepoužíváme.

Plastové

Zde můžeme rozdělit na misky vyrobené v naší české provenienci a na ty zahraniční. Nejznámějšími a nejdéle používanými českými miskami jsou klasické červené matečnickové misky s kolíčkem (obr. 1 a 4) od výrobce VP Ještěd. Pro snadné zapíchnutí do plástu se k misce připevňuje držák kapkovitého tvaru, většinou bílé barvy. U připevňování na chovnou lištu použijeme kolíček ze spodní stany misky, který se zas-

ne do otvoru v liště. Dodnes jsou velice oblíbené a nejčastěji se používají na výrobu mateří kašičky, neboť dobře drží v chovné liště a nevypadávají. Tyto misky je ovšem potřeba nechat včelkám ovonět alespoň jeden den před použitím. V případě opakovaného používání za sebou se nám osvědčilo matečnickovou misku naplnit zkrystalizovaným květovým medem. Včelky díky tomuto triku nádherně misky vyčistí, a lze je hned znovu použít již bez ovonění.

Výhody:

Za pomoci kapkovitého drážku lze matečnick zapíchnout kamkoliv do plástu, například k plodu, což nám umožní zvýšit jeho přijetí, čímž je toto řešení nepřekonatelné. Dnes již se vyrábí v několika barevných verzích a jsou i průhledné, což je velice praktické při kontrole. Mezi včelaři jsou tyto misky velice oblíbené a jsou také nejprodávanější.

Nevýhoda:

Nelze je dobře dezinfikovat jako vyvařením, proto jsme odkázáni na vyčistění včelkami.

Další velice povedou mateří miskou jsou zase matečnický od výrobce VP Ještěd, a sice

mateří miska nízká, používaná zároveň s držákem – zátka na matečnick (obr. 2 a 3). Ten také slouží jako držák a zátka na chovné plastové klíčky a školovací klíčka Zander s průlezem. Zde je složitější přichycení zátek na chovnou lištu. Při zkoušení se nám nejvíce osvědčil nápad od zkušeného včelaře a šlechtitele Ing. Čermáka. Poradil mi našroubovat šroubky s roztečí zátek, na chovnou lištu a to se osvědčilo. Při druhé sérii již vše dobře drželo díky propolisu a vosku, který tu zůstával.

Výhody:

Zde je jich hned několik. Matečnick lze snadno položit mezi rámků a nespadne. Celek kompletního matečnicku s držákem lze použít se školujícími klíčky a tím je možný snadný dochovy matek ve včelstvu.

Nevýhoda:

Je stejná jako u předchozích misek.

S touto metodou a těmito miskami jsme byli velice spokojeni po mnoho let až do roku 2010, kdy jsme náhodou v jedné prodejně objevili malý pytlík a v něm na pohled zajímavé mateční misky, které měly žlutou barvu a byly průhledné. Po otevření hezky nasládle voněly. Na internetu jsme tehdy neobjevili žádný popis, a tak jsme je odzkoušeli bez jakékoliv přípravy a zkušeností. Jednalo se o takzvané Americké matečnický.

Nejdříve jsme museli vyrobit nové chovné lišty, a to metodou pokus omyl. Velikost drážky musí splňovat tři kritéria, aby šla miska nasunout, vysunout a pootočit, ale přitom aby samovolně nevypadla. Excentrický kolíček pootočením způsobí pevnou samosvornost a miska nemůže samovolně vypadnout. První osazení bylo v neděli a věděli jsme, že druhý den, pokud bychom chtěli misky nechat ovonět, nebudeme mít tolik času je přelarovat (chovný rámeček obsahuje 40 misek). Proto jsme zkusili přelarování napřímo bez jednodenního vložení chovného rámečku do včelstva. Druhý den k našemu úžasu bylo přijato hned 36 matečnicků ze čtyřiceti (obr. 5 a 6), což bylo vysoké číslo za tak málo práce a času. Později s vyšší praxí přelarování jsme dosahovali ještě vyšší čísla přijatých matečnicků, dokonce k vyšším než 99 % přijetí.

Mateří misky jsme po každé sérii nechali včelkám vyčistit tak, že jsme je naplnili květovým medem a do druhého dne byly vyčistěné jako z myčky. Tak se hned mohlo pokračovat dál. Zde jen malou poznámku: na přijetí má podíl nejen správná matečnicková miska, ale i praxe chovatele a správně vystižené období chovu a dobře připravené včelstvo (obr. 7 a 8).

Výhody:

Díky průhlednosti misky lze pouhým okem zkontrolovat matku uvnitř. Případně stačí lehounce poklepnout na matečnick

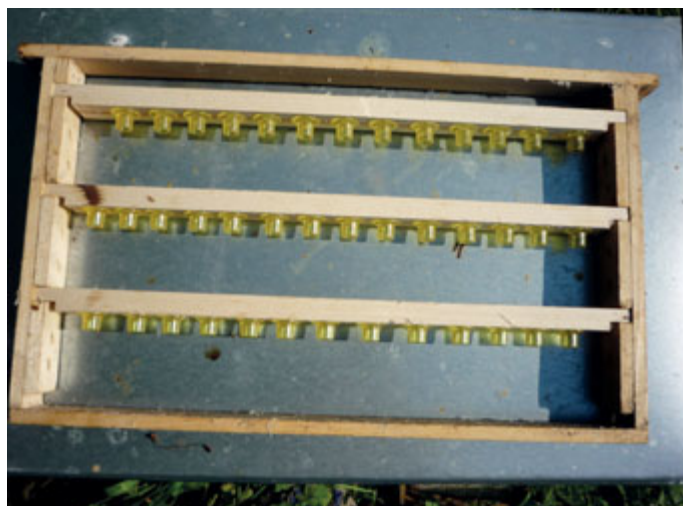
2 – Připevnění misky s držákem

3 – Stejnoměrně zavíčkované matečníky

4 – Neoklepávat, včely jen lehounce ometat

5 – Chovný rámeček

a matka sjede ke dnu a je vidět. Lze je vyvářet ve vodě. Snadná montáž do chovné lišty pouhým pootočením. Vyrábějí se v několika barevných variacích.

Nevýhody:

Přidávání matečníku do včelstva je trochu složitější a nejlepší je vtlačit je do plástů u plodu.

Voskové

Dalším stupněm našeho zkoušení byla již výroba z vosku. Hlavním vlivem byla přednáška pana včelaře Kolomého o chovu matek a jeho voskových miskách, kde popisoval i jejich výrobu z čistého vosku.

Opakovaně namáčené

Teprve za dva roky nato jsme o nich začali více přemýšlet a následně jsme vyrobili nejdříve jeden kolíček na jejich výrobu. Začali jsme je vyrábět a použili jsme vosk z víček. Včely je velice dobře přijímaly, později jsme si vyrobili malý kombajn se čtveřicí kolíčků a výroba šla pěkně od ruky.

Misky jsme naprosto totožně lepili za pomoci vosku ke čtvečkům jako pan Kolomý a ty pak zase voskem k chovné liště. Odlovení matečníků od rámečků bylo snadné a stačilo více zabrat nebo lehce podebrat rozpěrákem.

Odlévané do formy

Posledním schůdkem v našem zkoušení bylo nalezení vhodné formy zase v jedné zastrčené, ale dobře zásobené prodejně. Forma je ze silikonu a vosk do ní naléváme malou naběračkou nebo kávovou lžičkou. Nalévání musí být rychlé a každá miska se musí plnit na jedno nalití a z jedné strany, jinak se vytvoří bubliny a nedodělky. Zaplněnou formu dáme na pár minut do ledničky a následně již vylamujeme. Takto lze bez přerušování odlévat stovky matečníků. A pokud budeme mít dvě formy, jde vše naprosto kontinuálně. Co je potřeba dodržet a použít, je pevná podložka pod silikonovou formu, aby se nemohla při manipulaci kroutit, pak by docházelo k problémům s litím (obr. 13).

Takto vyrobené matečníkové misky jsou totožné s miskami z nicotu a dají se zaměnit, což sledujeme jako dobrou zprávu pro mnoho včelařů, kteří chovají právě v tomto systému. Po odlití dostatečného množství těchto misek jsme dále přemýšleli, jak je upevnit na lištu a dále jak je lehce sundávat.

Vyzkoušeli jsme lepení voskem, což bylo velice pracné, a i odlepování šlo hůře, neboť je na chycení matečníků potřeba menších prstů, aby nedocházelo k jejich deformaci.

S nápadem přišla jediná žena v naší rodině, když navrhla vyrobit zase ty čtvečky,

jaké vyráběl pan Kolomý, nebo sehnat plastové nicot držáky. Náhodou jsme měli chovný rámeček s pěknými držáky dýnek, a tak jsme společně zkusili jen tak do něj misku zamáčknout. Náhoda, vše jednoduché, snadné a výměnné. Matečník lze z držáku snadno odloupnout (obr. 11 a 12) a přidat ho do včelstva, nebo je možné ho ponechat na něm a použít celý komplet (obr. 9, 10 a 11).

Matičky jsou naprosto krásné srovnatelné s jinými metodami, a pokud vosk krásně voní, je jejich přijetí snadnější. Matečníky recyklujeme za pomoci slunečního tavidla.

Výhody:

Jednoduchá výroba z vlastního vosku. Žádný matečník se již znovu nepoužívá, a tak odpadá dezinfekce. Nově vyrobené a starší, které oživíme zahřátím, krásně voní a včely je rády přijímají. Není potřeba žádných dalších dílů mimo chovný rámeček. Pevnost misky je vysoká, vyšší než u předchozího typu.

Nevýhoda:

Vyšší pracnost na přípravu matečníkových misek.

Chov matek je pro nás, a jistě bude i pro vás, jedna z nejkrásnějších a nejspokojivějších prací ve včelstvech, a to hlavně pokud je završena líhnoucí se kvalitní matkou.

Jindřich Meduna

6 - Pěkně přijatý rámeček

7 - Detail povystavených misek

8 - Zavíčkované matečnický

9 - Včely si hlídají to nejcennější

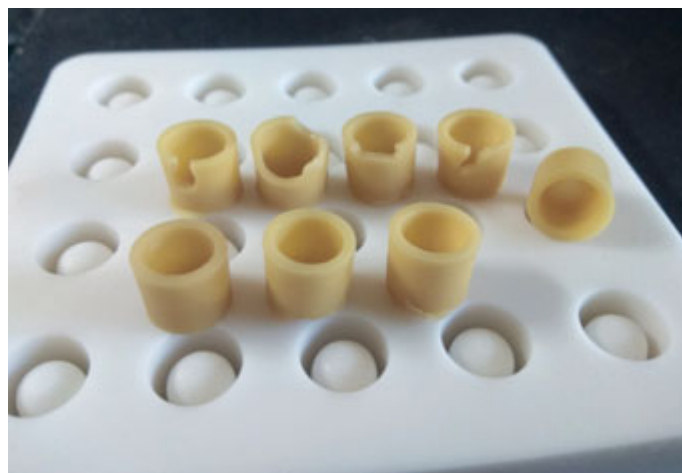
10 - Komplet matečnický

11 - Odložený matečnický a držák

12 - Vložení matečnický do včelstva

13 - Silikonová forma s povedenými i nepovedenými miskami

Nejen včela má svůj význam

Sršeň asijská je pojem, který se v posledních letech skloňuje v mnoha pádech. Invazivní hmyz, jehož domovinou je jižní a jihovýchodní Asie, se před lety dostal do západní Evropy, odkud se šíří na východ. U nás se dosud neobjevila, nicméně tento predátor včel již dnes vzbuzuje u našich včelařů obavy. Již několikrát jsme dostali do redakce fotky s dotazem: Není to sršeň asijská? Přinášíme výčet vybraných druhů hmyzu, které se v řadě případů podobají navzájem, podobají se včelám, ekologicky se překrývají nebo interagují. Snažili jsme se vybrat druhy, které se u nás běžně vyskytují nebo mají významný invazivní potenciál.

Vosa obecná (*Vespa vulgaris*)

Rozšíření: Celá severní polokoule, invazní v Austrálii, na Novém Zélandu a v Jižní Americe **Velikost:** 11–19 mm

Potrava: Dospělci nektar, míza, medovice, cukerné roztoky (limonáda). Larvy jsou krmeny dělnicemi rozžvýkanou bílkovinnou pastou (hmyz, mršiny, zbytky jídel).

Prospěšnost: Podílí se na opylování, predátor mnoha skupin hmyzu včetně škůdců.

Nebezpečnost pro člověka: Hlavně v okolí hnízda

Hnízdo: Z papíroviny, kulové, s jediným malým otvorem na spodní straně. V přírodě v dutinách nebo na chráněných místech. I ve městech na frekventovanějších místech.

Rozlišovací znaky: Bohatá žlutá kresba (na zadečku kromě pruhů často černé tečky), krátká hlava, široký první článek zadečku. Často synantropní (vyskytující se v blízkosti lidských obydlí).

Poznámka: Spolu s vosou útočnou naše nejčastější synantropní společenské vosy

Hnízdo: Z papíroviny, kulovité. V přírodě často ve větvích křovin

Rozlišovací znaky: Jako vosa obecná, ale delší obličej a často rozšířená červená kresba (hlavně na hrudi)

Poznámka: Má menší hnízda než vosa obecná, kratší koloniální cyklus a tím méně nebezpečná pro člověka.

hnízda. Často také v noci nalétávají na světlo.

Hnízdo: Z hrubé papíroviny, podobné vosám, ale zespodu je více otevřené. V přírodě v dutinách ve dřevě. Hojně v lidských obydlích na méně exponovaných místech.

Rozlišovací znaky: Velikost dělnice je obvykle přes 2 cm. Červená kresba na hlavě, hrudi a prvním článku zadečku. Jinak žlutočerná. Spánky (hlava za očima) široké.

Poznámka: Existuje mnoho barevných forem tohoto druhu, v Evropě se vyskytují tři vzájemně podobné formy.

Sršeň mandarínská (*Vespa mandarinia*)

Rozšíření: Asie – od Indie a Srí Lanky až po Čínu a Japonsko. Invazivní druh, nedávno zjištěn v USA (Washington) a v Kanadě (Britská Kolumbie). V Evropě se nevyskytuje.

Velikost: 35–52 mm

Potrava: Dospělci nektar, míza, medovice, cukerné roztoky (limonáda). Larvy jsou krmeny dělnicemi rozžvýkanou bílkovinnou pastou (hmyz, mršiny, zbytky jídel). Často loví sociální hmyz, zejména včelu medonosnou, jejíž včelstva umí zcela zdecimovat.

Prospěšnost: Podílí se na opylování, predátor mnoha skupin hmyzu včetně škůdců.

Nebezpečnost pro člověka: Hlavně v okolí hnízda, ale i ve vzdálenosti několika desítek metrů od něj. Silné žihadlo s velkou dávkou jedu, ale ne dost, aby usmrtilo zdravého člověka. Při hromadném napadení hrozí smrt. Každoročně příčina smrti několika desítek lidí.

Hnízdo: Z hrubé papíroviny, je podobné sršni obecné, ale s výrazně většími komůrkami. V přírodě často v zemních dutinách.

Rozlišovací znaky: Velikost dělnice je přes 3 cm. Nápadně žlutá až oranžová široká hlava.

Poznámka: Největší druh sršně, má tři barevné formy. Některé druhy včel vyvinuly strategii obrany před napadením touto sršní. Problematiké je šíření tohoto druhu do oblastí, kde s ním včely žádnou zkušenost nemají, a jsou tak vůči útokům na úl bezbranné.

Sršeň obecná (*Vespa crabro*)

Rozšíření: Evropa, Asie, Blízký východ, invazní v USA a Jižní Americe (Guatemala)

Velikost: 18–35 mm

Potrava: Dospělci nektar, míza, medovice, cukerné roztoky (limonáda). Larvy jsou krmeny dělnicemi rozžvýkanou bílkovinnou pastou (hmyz, mršiny, zbytky jídel). Některé populace jsou specializované na včely medonosné a jejich úly.

Prospěšnost: Podílí se na opylování, predátor mnoha skupin hmyzu včetně škůdců.

Nebezpečnost pro člověka: Hlavně v okolí

Vosa prostřední (*Dolichovespula media*)

Rozšíření: Evropa a sever Asie. Synantropní spíše vzácně – ve městech neobtěžuje.

Velikost: 13–22 mm

Potrava: Dospělci nektar, míza, medovice, cukerné roztoky (limonáda). Larvy jsou krmeny dělnicemi rozžvýkanou bílkovinnou pastou (hmyz, mršiny, zbytky jídel).

Prospěšnost: Podílí se na opylování, predátor mnoha skupin hmyzu včetně škůdců.

Nebezpečnost pro člověka: Hlavně v okolí hnízda

Sršeň asijská (*Vespa velutina nigrithorax*)

Rozšíření: Celá jižní a jihovýchodní Asie. Invazní v západní Evropě – v současné době Španělsko, Portugalsko, Francie, Itálie, Rakousko, země Beneluxu a Německo (jihozápad – Sársko, Porýní-Falc, Bádensko-Württembersko, Hessensko, krom toho nedávný nález jedné dělnice v Hamburku). Postupně se šíří na východ. V ČR zatím zaznamenána nebyla.

Velikost: 16–25 mm

Potrava: dospělci nektar, míza, medovice, cukerné roztoky (limonáda). Larvy jsou krmeny dělnicemi rozžvýkanou bílkovinnou pastou (hmyz, mršiny, zbytky jídel). Některé populace jsou specializované na včely medonosné a jejich úly.

Prospěšnost: Podílí se na opylování, predátor mnoha skupin hmyzu včetně škůdců.

Nebezpečnost pro člověka: Hlavně v okolí hnízda

Hnízdo: Z hrubé papíroviny, je podobné sršni obecné, ale často nápadněji kulovité a hladší. V Evropě hlavně synantropní na méně exponovaných místech. Sekundární hnízda pak na stromech.

Rozlišovací znaky: Je menší než sršeň obecná a výrazně tmavší. Hruď, báze nohou a zadečku a svrchní strana hlavy černé. Zadeček žlutý až od třetího článku. Obličej a nártý všech nohou jsou žluté.

Poznámka: Druh s mnoha barevnými formami, z nichž pouze forma *nigrithorax* pronikla do Evropy, kde ohrožuje včelstva.

Vosík francouzský (*Polistes dominula*)

Rozšíření: Evropa, Asie, sever Afriky, invazní na jihu Afriky a v USA

Velikost: 12–19 mm

Potrava: Dospělci nektar, míza, medovice, cukerné roztoky (limonáda). Larvy jsou krmeny dělnicemi rozžvýkanou bílkovinnou pastou (hmyz – hlavně dvoukřídlí).

Prospěšnost: Podílí se na opylování, predátor mnoha skupin hmyzu včetně škůdců.

Nebezpečnost pro člověka: Jen při vyrušení hnízda. Žihadlo je o něco slabší než vosí.

Hnízdo: Volné papírové. Jako u ostatních společenských vos, ale je otevřené a na stopce.

Rozlišovací znaky: Podobný vosám, ale zadeček je větrenovitý. Žlutá kresba zadečku často vytváří párovou žlutou skvrnu na druhém článku.

Poznámka: V České republice žije šest navzájem podobných druhů vosíků, z nichž je vosík francouzský nejběžnější.

Kutilka asijská / podušťák zakřivený (*Sceliphron curvatum*)

Rozšíření: Asie, invazní ve většině Evropy

Velikost: 13–20 mm

Potrava: Dospělci nektar a krvomíza kořisti. Pro larvy loví drobné pavouky.

Prospěšnost: Podílí se na opylování. Redukuje populace pavouků.

Nebezpečnost pro člověka: Minimální, jen při manipulaci. Není agresivní ani při pozorování přímo u hnízda.

Hnízdo: Hliněné urnovité komůrky jsou přilepené k různým povrchům. Často i v lidských obydlích.

Rozlišovací znaky: Hnědorezavý zadeček s nápadnou dlouhou a úzkou stopkou

Poznámka: Jedná se o silně synantropní

druh, jehož hnízda jsou často nalézána v lidských sídlech. V Evropě poprvé zjištěna v roce 1979, v České republice od roku 1995. Postupně se rozšířila a dnes je hojná na většině našeho území.

Čmelák zemní (*Bombus terrestris*)

Rozšíření: Evropa, sever Afriky a západ Asie, invazní v Jižní Americe, Austrálii, Tasmanii, Japonsku a na Novém Zélandu

Velikost: 11–26 mm

Potrava: Dospělci se živí nektarem. Larvy jsou krmeny směsí nektaru a pylu.

Prospěšnost: Velmi efektivní opylovači, létají i při nízkých teplotách.

Nebezpečnost pro člověka: Pouze při manipulaci, výjimečně při hrubém rušení nebo poškození hnízda

Hnízdo: V zemi, často v hlodavčích norách nebo dutinách blízko k povrchu

Rozlišovací znaky: Tělo zavalité a hustě chlupaté. Okrově žlutý pruh na předohrudí a druhém zadečkovém článku, čtvrtý a pátý článek bílý, ostatní části těla jsou černě ochlupené. Zadní holeně samic s lesklým lysým sběračkem a nárt rozšířený jako u včely medonosné.

Poznámka: Jeden z nejčastějších z více než 30 druhů čmeláků v České republice. Zavlečen na mnoho míst jako opylovač. Obzvláště v oblastech, kde se čmeláci přirozeně nevyskytují, mohou mít velmi silný negativní vliv na tamní společenstva opylovačů.

Drvodělka fialová (*Xylocopa violacea*)

Rozšíření: Evropa a Asie až po střední Čínu

Velikost: 20 – 25 mm

Potrava: Dospělci se živí nektarem. Larvy jsou zásobovány směsí pylu a nektaru.

Prospěšnost: Podílí se na opylování.

Nebezpečnost pro člověka: Minimální, jen při manipulaci

Hnízdo: Sama vykousává a upravuje dutiny v mrtvém osluněném dřevě, často ve starých telegrafních sloupech nebo složeném dříví.

Rozlišovací znaky: Podobná čmelákům, ale tělo i křídla s kovově modrým leskem. Holeně má celé chlupaté. Samci s dvěma předposledními tykadlovými články žlutými.

Poznámka: V České republice jsou tři druhy rodu *Xylocopa*, z nichž dva (drvodělka fialová a drvodělka potulná) jsou podobně vel-

ké a rozšířením se překrývají. V současné době jsou, kromě vyšších poloh, oba druhy široce rozšířené.

Ploskočelka chrastavcová (*Halictus scabiosae*)

Rozšíření: Celá Evropa kromě severních států, sever Afriky

Velikost: 12–15 mm

Potrava: Dospělci se živí nektarem. Larvy zásobovány směsí pylu a nektaru.

Prospěšnost: Podílí se na opylování.

Nebezpečnost pro člověka: Minimální, jen při manipulaci

Hnízdo: V zemi

Rozlišovací znaky: Základní zbarvení je hnědé. Konec zadečku s podélnou hustě ochlupenou brázdou. Každý zadečkový článek s dvěma světlými, béžovými, plstěnými pruhy – jedním na bázi a jedním na konci.

Poznámka: V České republice je přes 100 druhů ploskoček, z nichž velká část jsou drobné nenápadné druhy. V teplejších oblastech velmi hojný druh.

Pískorypka písčinná (*Andrena carantonica*)

Rozšíření: Většina Evropy

Velikost: 11–14 mm

Potrava: Dospělci se živí nektarem. Larvy jsou zásobovány směsí pylu a nektaru.

Prospěšnost: Podílí se na opylování.

Nebezpečnost pro člověka: Žádná. Žihadlo je slabé, nefunkční.

Hnízdo: V zemi, někdy více hnízd se sdíleným vstupem

Rozlišovací znaky: Tělo hnědě ochlupené, hlava a konec zadečku černě. Holenní sběraček je dvoubarevný, černobílý, podélně rozdělený. Kartáčovitý sběraček (floculus) i na zadních kyčlích a příkyčlích.

Poznámka: V České republice je přes 130 druhů pískorypek, všechny samotářské.

Hedvábnice jarní (*Colletes cunicularius*)

Rozšíření: Mírný pás Evropy a Asie

Velikost: 11–14 mm

Potrava: Dospělci se živí nektarem. Larvy jsou zásobovány směsí pylu a nektaru.

Prospěšnost: Podílí se na opylování (hlavně vrby) brzy na jaře.

Nebezpečnost pro člověka: Minimální, jen při manipulaci

Hnízdo: V zemi, převážně v sypkém substrátu, často ve velkých agregacích

Rozlišovací znaky: Hnědošedě ochlupený druh. Obličej je široký s dolů sbíhavými očima.

Poznámka: Na jaře velmi hojný druh, hnízdí v zemi, často v početných agregacích. V České republice jediná hedvábnice bez výrazných pruhů na zadečku.

Pilořitka velká (*Urocerus gigas*)

Rozšíření: Evropa a Asie, invazní v Jižní Americe, USA Kanadě a na Novém Zélandu

Velikost: 12–40 mm

Potrava: Dospělci nepřijímají potravu, larvy se živí dřevní houbou pevníkovcem. Larvy ve dřevě jehličnatých stromů.

Prospěšnost: Technický škůdce jehličnanů.

Nebezpečnost pro člověka: Žádná, nemá žihadlo. Při manipulaci může kousat.

Hnízdo: Hnízda nestaví – vajíčka snáší přímo do dřeva.

Rozlišovací znaky: Velký druh s bohatou křídelní žilnatinou. Zadeček je kromě prostředních tří černých článků žlutý. Konec zadečku s nápadným kladělkem a nad ním s pilovitým výběžkem.

Poznámka: Hlavně lesní druh, dospělci tráví většinu života v korunách stromů.

Pestřenka sršňová (*Volucella zonaria*)

Rozšíření: Celá Evropa, sever Afriky, Asie

Velikost: 15–20 mm

Potrava: Dospělci hlavně nektar, larvy dravé

Prospěšnost: Podílí se na opylování. Larvy mohou lovit škodlivý hmyz (např. mšice).

Nebezpečnost pro člověka: Žádná

Hnízdo: Hnízda nestaví – vajíčka buď na rostlinách, nebo ve vlhkém prostředí.

Rozlišovací znaky: Dvoukřídlý hmyz – na rozdíl od ostatních druhů na tomto seznamu má pouze jeden pár blanitých křídel. Složené oči jsou velké a tykadla krátká. Zbarvení je na první pohled podobné sršni obecné – zadeček se žlutými pruhy a červenou bází, hrud' často s červenou kresbou nebo celá červená. Hlava mezi očima žlutá.

Poznámka: V České republice asi 400 druhů pestřenek, z nichž většina napodobuje různé blanokřídle, včetně čmeláků.

Michal Perlík, Aleš Bezděk
Biologické centrum AV ČR, v.v.i.,
Entomologický ústav, České Budějovice

Poznámka: Na obrázcích jsou fotografie samic vybraných druhů hmyzu s měřítkem 1 cm.

Ministr zemědělství Ing. Zdeněk Nekula: Včel se nikdy nevzdám

V historii České republiky je minimálně druhým ministrem, jehož velkým koníčkem je včelaření. Jiří Dienstbier mladší měl svoje úly na pozemku Úřadu vlády, zatímco současný ministr zemědělství Ing. Zdeněk Nekula je má na Znojemsku v okolí rodných Těšetic. Sedmáct let je členem ČSV a včelaření se věnuje i jeho otec.

Ve včelařských rodinách se traduje, že se včelaření dědí z otce na syna, z dědy na vnuka. Jak tomu bylo u vás, kdo vás ke včelám přivedl?

Táta, jak jinak! Ale mělo to určitý vývoj. Už v dětství jsem mu pomáhal se včelami, ale bylo to tak, že když potřeboval, abych mu pomohl, tak jsem šel. Ale abych se v tom vyživil, to ne, spíše to byla povinnost. Opravdově mě to chytlo v pětácti letech. Tehdy mě oslovil starší včelař s tím, že ze zdravotních důvodů končí, zda bych včely po něm nepřevzal. Vzal jsem si týden na rozmyšlenou, a pak jsem na jeho nabídku kývl. Nicméně jsem si pořád říkal: No, uvidíme. Jenže pak mě to tak chytlo, až jsem se sám sobě divil. Mělo to svoje kouzlo i v tom, že stanoviště bylo asi osm kilometrů od Těšetic a táta mi do toho nemohl moc mluvit. Bylo mi

pětáctičet, ale znáte to, rodiče mají tendenci neustále vychovávat.

O kolik včelstev se staráte?

Všech čtyřiapadesát přezimovalo dobře, neměl jsem žádný úhyn. Momentálně mám ono původní stanoviště, které jsem před lety převzal, ale ten pán měl ještě další, která jsem později obnovil. Dnes mám celkem čtyři a je výhoda, že je nemám na jednom místě. Jednou je silnější jedno stanoviště, podruhé jiné a pěkně se to zprůměruje.

Ministerský post je časově velice náročný, najdete vůbec v nabitém programu volnou chvíli, kdy se můžete věnovat včelám?

Když přijedu o víkend domů, čas si vždycky najdu. Objedu kolečko mezi stanovišti a udělám, co je potřeba. Beru to jako příjemný

výlet. Případně pomůžou děti, i když se už trochu rozbíhají do světa. Takže asi to zbude na toho nejmladšího. A manželka slíbila, že bude pomáhat při medobraní. Budu to muset stíhat. Upřímně řečeno, jsem ochoten vzdát se čehokoli, ale včelaření nikdy! Když jsem v letech v 2015 až 2018 pracoval na Podpůrném garančním rolnickém a lesnickém fondu a nastoupil jsem do pozice předsedy představenstva, měl jsem asi pětasedmdesát včelstev. Podle hesla „včelař, který nemnoží, živoří“ jsem do té doby včelstva navyšoval, až jsem zjistil, že těch pětasedmdesát nezvládnou. Tak jsem je zredukoval asi na čtyřicet, a to byl jediný větší zásah do počtu včelstev v mé kariéře. Posléze jsem se dostal na zmíněných čtyřiapadesát. Možná to teď trochu utlumím, ale jen tak symbolicky. Ale včelařit budu dál.

Jaké je složení včelí pastvy v okolí vašich stanovišť?

Na Znojemsku jsou velké rozdíly. V severovýchodní části okresu, kde včelařím já, například není lipový med. Ale na Vranov-

sku, což je západní část znojemského okresu, ho mají včelaři přehršle. U nás si lípou včelky jen tak přilepší a med tím provoní. Ale pokud jde o snůšku, řekl bych, standardní stav. Na jaře začnou kvést olše a lísky, poté javory a ovocné stromy. Já ale poprvé meduju až po řepce. Pak hned začne kvést akát, a ten chci mít taky čistý. Takže podruhé meduji, když končí akát, a potřetí, když končí slunečnice. Pro mě to je každoroční rituál.

Který z těch medů preferujete?

Z řepkového děláme pastovaný med, a ten mám nejradši. Ale s manželkou se neshodneme, ona má nejraději akátový. Kromě toho, že mi pastovaný med chutná nejvíc, to má kouzlo i v tom, že z pečiva nestěče. Chleba s máslem a s pořádnou vrstvou pastovaného medu, to je moje prakticky každodenní snídaně.

V jaké míře používáte med ve vaší rodině?

S nadsázkou řečeno bychom se v tom, co spotřebujeme, mohli koupat.

Takže veškerá produkce skončí doma, nebo zvládnete podělit i známé, kamarády či případně prodávat med tzv. ze dvora? Jaký je váš názor na tento způsob prodeje?

Příbuzné a kamarády podělím vždycky. Je to ideální dárek, kterým nic nepokazím. Jednu dobu jsem se bavil i plástečkovým medem. Měl jsem šablony, které jsem rozdával, a docela se setkávaly s úspěchem. Ale bylo to časově dost náročné. A pokud jde o prodej ze dvora, to je to nejlepší, co může být. Drobný včelař přece nemá myšlenky ani čas na nějaké pančování medu. Mohu jen doporučit, ať si každý najde ve svém okolí svého včelaře a k němu chodí. Má tak jistotu, že jednak dostane skutečně kvalitní med a jednak, že je z nejbližšího okolí. Což je dobré i vzhledem k eventuelním alergiím či alergickým reakcím. V této souvislosti je med vždy nejlepší z toho místa, kde lidé žijí. To není jen nějaká moje teorie. Manželka jako zdravotní sestra pracovala dlouhá léta v alergologické ambulanci, takže může vyprávět.

Včelaři jsou většinou konzervativní lidé, nemají rádi změny. Od doby ministra Luxe dostávají každý rok národní dotaci na zazimovaná včelstva. Jak vidíte její budoucnost v dnešní složité době, poznamenané covidovou pandemií a válečným konfliktem na Ukrajině? Jejich důsledky postihují a určitě ještě postihnou celou společnost a ekonomiku naší země. Mohou včelaři s dotací na podporu chovu včelstev i nadále počítat?

Včelaři, z nichž většina jsou hobby včelaři, určitě nevčelaři kvůli dotacím, i když jsou na ně za ty roky zvyklí. Řeknu to obecně: Když bylo potřeba ze státního rozpočtu škrtnout 100 miliard korun, což bylo docela

náročné, tak jsme v resortu zemědělství škrtnali všudejinde jenom ne v dotacích. Takže nejen včelařům, ale i zemědělcům, lesákům a dalším zůstanou dotace zachovány, aby všechno fungovalo dál.

Na Vysoké škole zemědělské v Brně jste vystudoval Provozně ekonomickou fakultu, obor provoz a ekonomika, ale posléze jste se zaměřil na bankovníctví. To je poměrně zvláštní kombinace. Jak jste se k ní dostal?

To bylo úplně jednoduché, došlo k tomu po vystudování zemědělkyně v Brně. Když jsme v roce 1988 začínali, měli z nás být ekonomové zemědělských družstev. Po revoluci jsme hned v 90. roce dostali některé nové předměty. A jedním z nich bylo bankovníctví. V ročníku nás bylo 150, a když jsem v roce 1992 končil, tak polovina z nás odešla do bankovníctví. Poptávka byla velká. Osm let jsem působil v České spořitelně a patnáct v její dceřině společnosti Erste Leasing. A tam jsme se asi ze sedmdesáti procent věnovali financování zemědělců. Pak jsem dostal nabídku, abych povzněl z popela Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond, což bylo dost náročné zadání, ale podařilo se. Chvilku jsem si odpočinul a poté se věnoval starostování v rodné obci.

Využil jste možností, které vám funkce starosty přinášela, také ve prospěch včel?

Post starosty měl své kouzlo v tom, že jsem měl nejen možnost dělat chodníky, opravovat fasády, budovat v obci kde co, ale také jsem mohl udělat řadu věcí pro krajinu. V rámci nejrůznějších projektů jsme vysazovali stromy, keře, rostliny a při tom jsem si uvědomil, jak moc potřebuje krajina vrátit pestrost. Kdysi jsem měl jakési jednání s odborníky ze životního prostředí a oni hovořili o „agrární poušti“. Říkal jsem si, že přehánějí, ale když jsem při procházkách naší krajinou viděl ty obrovské lány monokultur, pochopil jsem, že měli pravdu. Za bývalého ministra Miroslava Tomana se podařilo prosadit, že se obrovské lány rozdělí na pole po maximálně 30 hektarech, tak jsem toho jako starosta využil. Domluvil jsem se s šéfem místního zemědělského podniku a začali jsme obnovovat polní cesty a podél nich vysazovat stromy. Podmínkou dotačního programu z ministerstva životního prostředí bylo, že musíme na obnovených polních cestách vyset konkrétní jetelotravní směs. Ta byla zaměřena především na modrásky. Bylo nádherné pozorovat, jak se motýli namnožili a létali podél cest. Ale ve směsi byla i spousta jetele bílého, takže včelky tam měly eldorádo.

Nyní máte možnost ovlivnit řadu věcí v naší krajině v rámci celé republiky...

V Programovém prohlášení vlády máme, že každý rok chceme dát tři miliardy korun prostřednictvím Státního pozemkového úřadu na nejrůznější pozemkové úpravy. Prioritou je samozřejmě bránit erozi zemědělské půdy, ale v projektech jsou i biokoridory, které zvyšují pestrost stravy nejen pro včely, ale pro veškerý hmyz. My včelaři jsme samozřejmě rádi, když včely mají v dosahu lán řepky, med pak nádherně voní. Ale vím, že biodiverzita krajiny a s ní spojená pestrost stravy je pro nás pro všechny, včetně včel, nesmírně důležitá.

Mezi zemědělstvím a včelařstvím existuje specifická dvojí vazba. Zemědělci potřebují včely kvůli opylení, na druhé straně používají k postřikům látky, které mohou včelám škodit. Evropská unie před časem zakázala používání neonikotinoidů. Na

scénu vstoupily glyfosáty, které rovněž poškozují včely. Jaký je váš názor na používání pesticidů v zemědělství a na českou rostlinolékařskou legislativu z pohledu ochrany včel?

Včelám bychom určitě škodit neměli, hodně záleží na tom, aby zemědělci používali tyto látky tak, jak se používat mají. Tedy ve správný čas a v příslušném dávkování. Pokud se aplikuje jindy a jinak a nastane problém, který se pak vyšetřuje, v naprosté většině za ním stojí lidský faktor. To je samozřejmě špatně, ale osobně si myslím, že podobných excesů není mnoho.

Jaký je podle vás celospolečenský a ekonomický či komerční význam včelaření v Česku? Máte již nějaký plán, co byste chtěl prosadit směrem ke včelařství ekonomicky, legislativně nebo jakkoliv jinak? Jsem přesvědčen, že zavčelení naší krajiny je dostatečné a včelařů je dost. Po jistém

útlumu, který jsem zaznamenal v posledních deseti patnácti letech, vidím v současné době nárůst jak počtu včelařů, tak včelstev. Pozitivní je, že včelaření je hobby záležitost, že u nás není postaveno na profesionálních včelařích. Starat se o několik set včelstev je řehole. Smekám před těmi několika našimi profivčelaři, protože dobře vím, že se musí ohánět, aby se uživil. Hobby včelař má pár desítek včelstev, jeden rok vyjde, pak dva nevyjdou a nic moc se neděje. Stát se tohle na včelí farmě, která obhospodařuje osm stovek včelstev, dělá tisíc matek, oddělků a je na tom všem závislá, tak to může být likvidační. A to nemluvím o varroáze nebo moru včelího plodu.

Ale abych neutekl od otázky. Myslím, že je potřeba udržet stávající trend, aby včelaři u nás byli, aby se tohle řemeslo předávalo dál z generace na generaci. Dnes se ze včelaření stala trochu móda, což je ale podle mě dobře. Například řada manažerů našla potěšení v tomto koníčku. Sám jich několik znám, zaučoval jsem je a fandím jim.

Velkým celosvětovým problémem je falšování medu. V poslední době se k němu přidává i „pančování“ včelího vosku. Pokusíte se ve svém funkčním období zavést nějaká tvrdší opatření proti těm, kteří svým konáním poškozují dobré jméno českého medu a vosku?

Co se týče falšování, všeobecně se ví, že med je problematický. A všeobecně se také ví, že největší prohřešky jsou u toho dovozového. Ale myslím si, že naše dozorové orgány, které se kvalitou medu zabývají, ať už Státní zemědělská a potravinářská inspekce nebo Státní veterinární správa, pracují velmi dobře. Pokud jde o ta opatření, dlouhodobě usilujeme o revizi evropské směrnice, vložené do naší ministerské vyhlášky, o medu a úpravě kvalitativních vlastností. Podle dostupných informací by se Evropská komise mohla revizí zabývat na přelomu tohoto roku. K opatřením proti pančování včelího vosku by řekli spíše na Ministerstvu průmyslu a obchodu, pod které včelí vosk jako surovina spadá.

Nelze opominout ani další problém – varroázu, která zamořila prakticky celý svět a více či méně trápí každého včelaře. Jak se díváte na náš systém léčení včelstev? Varroáza? Přesně dodržují to, co se má dělat, veškeré léčebné postupy. Takže u mě dobrý.

Co vám včely dávají do života? Jinými slovy: proč včelaříte?

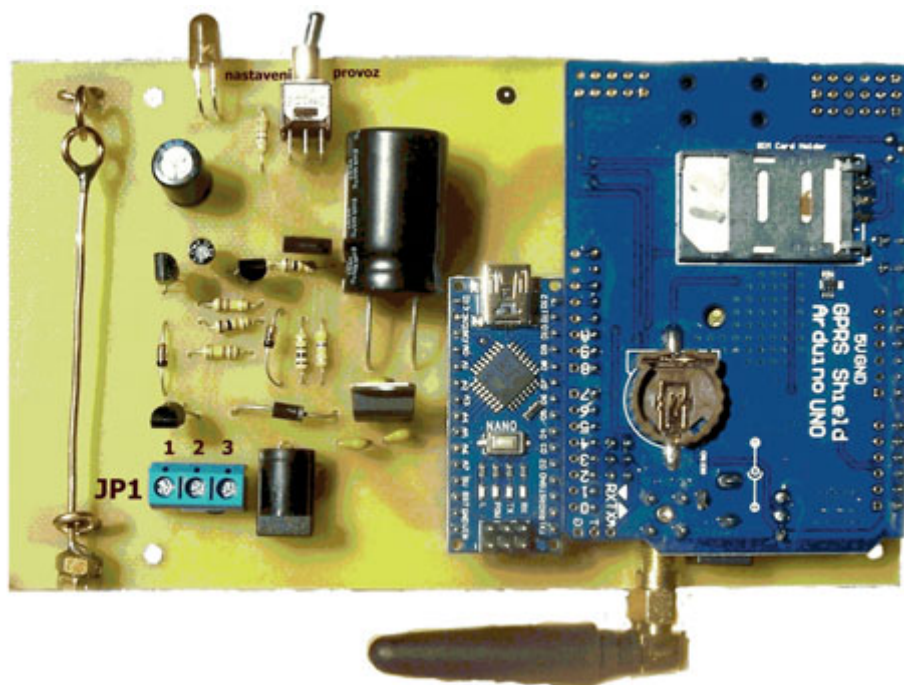
Odpočinek, relaxace, úplně při tom zapomenou na každodenní mumraj, který mi ve všední dny přináší ministerský úřad. Úplně si při tom vyčistím hlavu. Sobota, minimálně sobotní dopoledne, to jsou jenom včely a nic jiného.

Petr Kolář
Foto: MZE

Zabezpečovací zařízení

Včelstva jsou naše radost, ale i starost. Bohužel se stává, že jako každá cenná věc bývají zcizena. Úly bývají často umístěny mimo obydlené oblasti, aby lidé nebyli obtěžováni včelami, což úlohu zlodějům značně usnadňuje. Proto se objevují různá zabezpečovací zařízení pracující na různých principech.

Je nutno si rozmyslet, jak budeme postupovat, pokud ke krádeži dojde. Použití fotopastí je vhodné v uzavřených prostorech, například ve včelínech, a jen pokud mají okamžité odesílání fotky při útoku zloděje. Pokud získáme samotnou fotku zloděje až po několika dnech, může se hodit, pokud je zloděj dobře vyfocen a pokud jej známe. Jinak je téměř k ničemu. U volně umístěných úlů dochází k aktivaci také procházející zvěří atd. Zásadně je třeba, aby k zásahu proti zlodějům (samotný zloděj by těžko nakládal úly s živými včelami) došlo co nejrychleji, dříve než stanoviště opustí. Nutno varovat proti použití nějakých samostřelů, pastí apod., protože po zranění zloděje budou následovat soudní tahanice s výsledkem, který lze těžko předpokládat. Zejména pokud dojde ke zranění něčího zaběhlého špatně chovaného potomka. Jsou systémy GPS, které ukryté v úle vysílají jeho okamžitou polohu. Zjistíme, že úl je odvážen, že je někde jinde, ale jak dál? Nový „majitel“ nás na svůj pozemek nemusí pustit, jak dokážeme, že ty úly jsou naše, co když zatím včelstva přelozil do svých úlů, co když naše zařízení včas objeví a zničí, co když úly míří do zahraničí...

Proto požadujeme okamžitou zprávu, že se s úly něco děje. Pro zásah potom požádáme policii, která na rozdíl od včelaře je vždy ozbrojena, má neprůstřelné vesty, je vycvičena v zadržování pachatelů a ví, jaké

úkony může použít bez nebezpečí postihů. Samozřejmě je nutné, aby nedocházelo k falešným poplachům. Pro takový účel je navrženo zařízení, jehož návod na stavbu je na webu pardubických včelařů <http://pardubicti-vcelari.cz/pages/technika/hlidac/index.html>.

Toto zařízení je relativně jednoduché a zhotovitelné i šikovnějším amatérským elektrotechnikem. Jeho provoz není vázán na žádnou firmu dožadující se nějakých dalších poplatků, např. ročních apod. Udržujeme pouze stav baterií a kredit na SIM kartě jako u běžného mobilu. Dosah signálů mobilních operátorů (jde o radiový signál) je dnes prakticky všude. Kde má signál běžný mobilní telefon, bude fungovat i toto zařízení. Podrobný popis a návod na stavbu se vymyká zaměření tohoto časopisu, ale na uvedené adrese jej naleznete. Zde si popíšeme jeho použití.

Jeho princip spočívá v tom, že při aktivaci (zloděj pohnul úlem) odešle na mobil včelaře SMS zprávu a potom vytočí jeho číslo, aby mobil rádně zvonil i v noci. Zařízení používá modul SIM900, který je schopen pracovat na kmitočtech 850/900/1800/1900 MHz, takže je téměř nemožné jej nějak zarušit. Zloději chodí většinou v noci, kdy slušní lidé spí a příchod SMS zprávy u většiny mobilů vyvolá jen krátké pípnutí, které včelaře nemusí vzbudit. Proto je následně prozvoněn, což

již jistě nepřeslechne. Uvedené zařízení používá několik čidel. Z nich na mých přednáškách je nejpoužívanější detektor pohybu ve formě jednoduchého kyvadla, které se přes svou jednoduchost jeví jako velmi citlivé. Prostě pár mosazných maticek zavěšených na drátku. Může být doplněno dalšími kontakty (třeba dveřními apod.) zapojenými mezi svorkami 1 a 2. Dalším čidlem může být smyčka tenkého drátu mezi svorkami 2 a 3, kterou omotáme úly nebo protáhneme podmety úlů nebo úl tímto drátem přivážeme k podpěře apod. K aktivaci dojde při přetržení tohoto tenkého vodiče tvořícího smyčku. Umožňuje tedy chránit více úlů současně, délka smyčky je prakticky neomezená. Pokud smyčku nepoužijeme, svorky 2 a 3 jen necháme propojené. Při přetržení smyčky zůstane zařízení trvale zapnuté a baterie se vybijí během několika hodin. Třetí možnost je detekce dotyku nějaké izolované části (např. plechové stříšky) připojené ke svorce 1, což asi málokdo využije.

Při instalaci přepneme přepínač do polohy nastavení, kdy je aktivace pouze indikována svitem LED-diody. Potom přepneme do polohy provoz, kdy při aktivaci dojde k odeslání SMS zprávy a vytočení naprogramovaného čísla.

Napájení je z baterií 9V. Stačí držák se šesti tužkovými bateriemi nebo lépe dvě ploché baterie. Klidový odběr je menší než 30 μ A, takže i nejlépejší baterie mají vydržet alespoň rok, aby např. v zimě nebylo nutno baterie měnit. Je možné požit i jiné zdroje. U dobíjecích článků (akumulátorů) dochází k samovybití, takže jejich použití je nutno zvážit, samovybití bývá mnohem větší než klidový odběr zařízení. Akumulátory bývají vybité během měsíce, i když k nim není nic připojeno. Samozřejmě je možno řešit různé způsoby dobíjení, ale provoz s klasickými suchými články se jeví jako nejjednodušší a funguje i v mrazových obdobích. Před vložením SIM karty do modulu SIM900 ji nejdříve v nějakém mobilu aktivujeme a zrušíme v ní zadávání PIN kódu. Je však třeba sledovat velikost a trvání kreditu na SIM kartě, stejně jako u každého mobilu. Další obsluhu SIM karty (dobíjení kreditu, sledování platnosti) provádíme přes webové rozhraní příslušného mobilního operátora, a tudíž nemusíme s kartou více manipulovat, resp. otevírat úl. Připomínám, že pro tuto obsluhu přes webové rozhraní (dobíjení, sledování) nemusí být SIM karta ani vložena do žádného přístroje či vůbec existovat. Použití karty s tarify je také možné, ale ekonomicky méně výhodné.

Ing. Josef Šroll, Ph.D.
učitel včelařství

Mor včelího plodu – třetí část

Preventivní vyšetření na přítomnost původce

Obr. 1: Monitoring moru ze zásob

Původce moru plodu přežívá i desítky let v podobě spor. Bacil čeká, aby mohl ze spory vyklíčit a namnožit se. Nevadí mu, že zlikviduje hostitele, protože vytvoří novou zásobu spor a cyklus se opakuje.

Ve včelstvu bez klinického moru jsou tři možnosti:

- Ve včelstvu ani v širokém okolí se nenalézají spory původce moru. Pak nehrozí bezprostřední nebezpečí, že mor vypukne (nepočítáme-li nezodpovědné přesuny).
- Ve včelstvu spory nejsou, ale na stanovišti nebo v doletu včel se bacily původce moru vyskytují. Pak hrozí určitá míra ohrožení včelstev, hlavně díky slídění a zalétávání včel.
- Včelstvo nemá klinické příznaky moru, ale ve včelstvu jsou, zatím jakoby spící, původci moru v podobě spor *Paenibacillus larvae*. Tato včelstva jsou v bezprostředním ohrožení, mor zde může, ale také nemusí propuknout.

Proč, kde a jak se sbírají vzorky

Chovatel by měl tedy vědět, do které z výše uvedených tří skupin jeho včelstva patří. Proto si včelaři nechávají samostatně nebo organizovaně vyšetřovat vzorky ze svých včelstev, případně ze včelstev, která chtějí převzít nebo nakoupit. Nedá se vyšetřit celý

úl, musíme zvolit nějaký vzorek. Volba vhodného vzorku může zvýšit spolehlivost vyšetření. Je možné vyšetřit mikrobiologicky med, vosk, pyl, samotné včely i plod.

Dříve se na odhalování výskytu bacilů moru používaly malé vzorky odebrané z medných věnců plodových plástů (obr. 1). Později se začala vyšetřovat i vosková měl ze dna úlů (obr. 2). V pokusech na mnoha stech vzorků jsme obě metody porovnali a ukázalo se, že metoda vyšetření měli má lepší zachytivost než metoda vyšetření medu. Při dobré snůšce se totiž výskyt bacilů v zásobách hodně ředí. Mikrobiologický obraz zachycený z měli je přesnější a spolehlivější.

Odběr vzorků měli se může provádět celý rok. V zimě je to snadnější, protože měl z víček padá na dno. Včely dno za chladného počasí neuklízají a z podložky na dno nebo pod síť můžeme vzorek získat. Měl ze dna se v zimním období bez problémů odebírá. Jako vzorek pro mikrobiologické vyšetření je třeba minimálně kávová lžička měli (přibližně 1 gram). To je určitý rozdíl proti vyšetření na varroázu, kde se vyšetřuje

veškerá měl za určené období. Měl ze dna je vlhká a náchylná ke zplsnivění. Proto velmi doporučujeme použít pro měl jako obal papírové tubusy, které sají vlhkost. Tubusy mají též těsné zátky, takže nehrozí, že by se při přepravě mohly bacily dostat z jednoho vzorku do jiného (obr. 3).

V létě, kdy včely dno úlu průběžně čistí, se měl zachytává na speciální síťové podložky vyráběné pro tento účel Výzkumným ústavem včelařským v Dole (obr. 4). Podložka se vkládá do úlu asi na dva týdny. Když tam bude podložka krátce, vzorek nebude dostatečný. Ponecháme-li podložku na dně moc dlouho, rozkoušou ji housenky zavíječe. Po odběru se podložka i s měli vloží do obálky, označí a odešle do laboratoře.

Jakými metodami se vzorky vyšetřují

Nejběžnější je kulturační vyšetření. Vzorky se převedou do roztoku a zahřátím se zlikvidují ty mikroby, jejichž přítomnost nás nezajímá. *Paenibacillus larvae* je daleko odolnější než jiné mikroby, takže ve vzorku zůstane živý. Pak se vzorek naočkuje na živnou půdu na miskách, kde se kultivuje při nastavené teplotě a poté vyhodnotí. Pokud narostou kolonie, potvrdí se mikroskopicky a biochemicky, že jde o původce moru. Nejnižší stanovitelné množství, tedy práh detekce, je 100 spor v jednom gramu substrátu (obr. 5).

Druhým způsobem laboratorního vyšetření je molekulární metoda PCR. Ze vzorku se v několika krocích získá bakteriální DNA (genetický kód z jádra buněk), která se porovná s hledaným vzorem (tzv. primer). Metoda PCR je rychlejší, ale nákladnější a její spolehlivost je srovnatelná s kulturační metodou.

Výsledky vyšetření a jejich interpretace

Pokud je nález po vyšetření vzorku měli negativní, lze ušetřit práci s prohlídkou včelstva. Mezi desítkami tisíc vyšetřovaných včelstev jsme zatím nezachytili žádný klinický případ moru, který by neměl pozitivní měl.

V případech pozitivních nálezů jsou protokoly zpravidla doplňovány údajem o počtu narostlých kolonií v gramu vyšetřovaného vzorku. Počet kolonií se někdy označuje jednotkou CFU (z anglické zkratky Colony-forming unit) a udává se v logaritmickém tvaru jako mocnina deseti. Pokud nemůžeme napsat exponent, stejný

Údaj na protokolu	Značí číslo	Znamená nález	Klinické příznaky
Negativní	0	žádný, případně méně než sto	Nejsou
10 ²	100	stovky	Nejsou
10 ³	1 000	tisíce	mohou se objevit v budoucnu
10 ⁴	10 000	desetitisíce	zpravidla bývají
10 ⁵	100 000	statisíce	zpravidla bývají
10 ⁶	1 000 000	miliony	zpravidla bývají

Obr. 2: Měl ze dna úlu je vhodná pro vyšetření moru

Obr. 3: Tubusy pro odběr měli

Obr. 4: Jednorázové podložky pro letní odběr měli

Obr. 5: Kolonie původce moru narostlé na živné půdě

význam má zápis s písmenem E. Například 10E3 = 10³ = 1000.

Samotný nález bacila moru nestačí k tomu, aby bylo vyhlášeno ohnisko. Prohlídka je nutná. Pouze včelstvo s klinickými příznaky, kde byl i v úřední laboratoři potvrzen *Paenibacillus larvae*, má podle legislativních pravidel plod moru.

Protokol o laboratorním nálezu směřuje prohlížeče do rizikových míst. Biologie totiž není matematika, a tak hranice nejsou přesné, ale uvedené poznatky korespondují s výsledky stovek předchozích případů v terénu řešených. Při nálezu několika tisíc a více spor moru v přepočtu na jeden gram měli se ve včelstvu mor ve stadiu klinických příznaků zpravidla najde.

Ing. Dalibor Titěra, CSc.
Výzkumný ústav včelařský v Dole
Foto: Dalibor Titěra

Pár dobrých zpráv pro Středočechy

Je jaro, naše včelky zvládly zimu dobře a už se pilně činí v náš prospěch a my tak máme možnost potěšit se s nimi a doufat třeba ve více medu než v uplynulých dvou letech. Nebo v častější setkávání s našimi přáteli včelaři.

Pro středočeské a pražské včelaře bych chtěl přidat ještě pár dobrých zpráv navíc. V kampani Hrr na mor 2022 už bylo vyšetřeno kolem 20 % stanovišť na území obou krajů, zatím ale nebyl ani jeden pozitivní záchyt MVP.

Povzbuzující je i spontánnost, s jakou se do kampaně zapojili jak jednotliví včelaři, tak i některé včelařské spolky, které zřídily (nejenom) pro své včelaře sběrná místa. Především ve Středočeském kraji se pravidelné vyšetřování včelstev na MVP stává dobrým zvykem mnohých chovatelů. Vám, odpovědným včelařům, kteří jste

pochopili smysl kampaně Hrr na mor, patří náš dík. Můžete však udělat ještě jeden krok navíc. Přesvědčte i kolegy v okolí, aby si nechali vyšetřit svá včelstva. Čím hustější bude síť vyšetřených stanovišť, tím nižší je pravděpodobnost skrytých ohnisek MVP.

I v dubnu a v květnu je stále možné odesílat vzorky na vyšetření prostřednictvím okresních sběrných míst nebo centrálního sběrného místa pro Prahu a pro Středočeský kraj. Díky úsporám ve struktuře nákladů kampaně letos můžeme udělat ještě více testů než v předchozích ročnících. Takže vyzýváme všechny, kdo o tom uvažují a zatím se nerozhoupali, aby využili jedinečnou příležitost nechat si zdarma vyšetřit včelstva na MVP. Kdo ví, zda to kvůli válce na Ukrajině nebude na dlouhou dobu poslední šance.

Aktuální informace o kampani Hrr na mor 2022 můžete průběžně sledovat na www.hrrnamor.cz.

Rostla Ovčarik
hlavní koordinátor kampaně Hrr na mor 2022

*Objektivem
Josefa Permedly*

Usnesení

ze zasedání RV a ÚKK Českého svazu včelařů, z. s., konaného dne 26. 3. 2022 v SOUV-VVC, o. p. s., Nasavrky u Chrudimi

Republikový výbor ČSV, z. s., v počtu 67 členů přítomných z celkového počtu 80, po zvolení pracovních komisí: návrhové komise ve složení: Jiří Vorlíček, Stanislav Volf a Stanislav Vojta a mandátové komise ve složení: Jan Amler, Tomáš Bačkovský a Marek Bartošík po projednání jednotlivých zpráv, připomínek a diskusních příspěvků

A. SCHVÁLIL:

1. Program jednání;
2. Provedení voleb a jmenování veřejně;
3. Zprávu o plnění usnesení RV ČSV, z. s., ze dne 30. 10. 2021;
4. Zápis ze zasedání RV ČSV, z. s., ze dne 30. 10. 2021;
5. Zprávu o činnosti ČSV, z. s., za rok 2021;
6. Zprávu o hospodaření ČSV, z. s., za rok 2021;
7. Účetní závěrku za rok 2021, sestavenou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s českými účetními předpisy, dle výroku auditora, s hospodářským výsledkem po zdanění v částce 12 506 059 Kč, tento hospodářský výsledek po přerozdělení 255 000 Kč do rezervního fondu bude převeden na účet 932 nerozdělený zisk, ztráta z minulých let;
8. Rozpočet ČSV, z. s., na rok 2022;
9. Plán práce ČSV, z. s., na rok 2022;
10. Směrnice: Vzorový volební a jednací řád ZO, Statut Redakční rady časopisu Včelařství; Zásady nakládání s majetkem svazu;
11. Proces rozpracování Hlavních směrů činnosti a úkolů po XI. sjezdu s tím, že materiál bude nadále projednáván v příslušných odborných komisích a doplňován na základě připomínek a námětů členů RV a dopracován pro konečné schválení srpnovým RV;
12. Vytvoření návrhu redesignu loga ČSV;
13. Výklad k usnesení o schopnosti PRV při počtu 4 zvolených členů v souvislosti s předpokládaným počtem členů schválených RV (7) tak, že se vychází z počtu skutečně zvolených členů.

B. KOOPTOVAL:

1. Romana Šidlíka do funkce člena RV;
2. MVDr. Václava Švece do funkce člena RV.

C. ZVOLIL:

1. Členem PRV Romana Šidlíka;
2. Členem PRV MVDr. Václava Švece;
3. Členem PRV Ing. Františka Rudého;
4. 1. místopředsedou Ing. Františka Rudého;
5. Místopředsedou Ing. Jiřího Vaňka.

D. USTAVILODBORNÉ KOMISE, JMENOVAL PŘEDSEDY ODBORNÝCH KOMISÍ A JEJICH ČLENY TAKTO:

- **komise Svépomocného fondu ČSV:** předseda: Petr Vydra, členové: Ing. Eduard Fuchs, František Malovaný, Jiří Rosa, Ing. Václav Bicek,
- **komise pro zdraví včel:** předseda: MVDr. Josef Holejšovský, členové: MVDr. Miloslav Peroutka, CSc., Ing. Dalibor Titěra, CSc., MVDr. Jiří Škaloud, Přemek Petrák,
- **komise chovatelská:** předseda: Ing. Pavel Cimala, členové: Ing. Dalibor Titěra, CSc., Jaroslav Sedláček, Ing. František Texl, Vlastimil Dlab, Vlastimil Zemánek, Pavel Větrovský,
- **komise ekonomická:** předseda: Ing. Jiří Vaněk, členové: Ing. Miroslav Štěpán, Ing. Iva Navrkalová, Ing. Vladimír Procházka, Ing. Aleš Frühbauer, Josef Včelák,
- **komise osvětová:** předseda: Ing. František Rudý, členové: Zdeněk Mikulík, Ing. Jiří Vorlíček,
- **komise racionalizační:** předseda: Dr. Ing. František Kamler, členové: Ing. Jiří Rod, Milan Hanták, Petr Musil,
- **komise pro práci s mládeží:** předseda: Ing. Iveta Mrázková, DiS., členové: Mgr. Jan Podpěra, Mgr. Oldřich Koubek, Milan Motyka, Martin Paleček, Michaela Všetěčková,
- **komise pro informatiku:** předseda: Mgr. Jan Skalský, členové: Ing. Jana Wasserbauerová, Zdeněk Forman, Ing. František Krejčí, Ing. Jiří Lochman, Ing. David Pokorný,

- **redakční rada:** předseda: Mgr. Luděk Sojka, členové: MVDr. Miloslav Peroutka, CSc., Ing. Pavel Cimala, Ing. Zdeněk Kulhánek, Ing. Oldřich Veverka,
- **komise legislativní:** předseda: Ing. Pavel Březina, členové: Mgr. Jarmila Machová, JUDr. Miroslava Prokešová, Mgr. David Jurečka,
- **komise farmářská:** předseda: Stanislav Volf, členové: Pavel Pařík, Ing. Zdeněk Kulhánek, Pavel Košec.

E. VZAL NA VĚDOMÍ:

1. Rezignaci Miroslava Prchala na funkci předsedy a člena Rozhodčí komise;
2. Rezignaci Marie Bučánkové na funkci členky a předsedkyně ÚKK ke dni 31. 3. 2022;
3. Rezignaci Augustina Uváčika na funkci člena RV za OO Praha ke dni 1. 4. 2022;
4. Informace předsedkyně ČSV, z. s., o její činnosti od 13. 12. 2021 do 25. 3. 2022;
5. Studii rekonstrukce sídla ČSV, z. s.;
6. Zápis ze zasedání PRV ČSV, z. s. ze dnů 29. 10., 9. 11. 2021, 11. 1. a 10. 2. 2022;
7. Náklady na konání XI. sjezdu ČSV, z. s.;
8. Zprávu o činnosti ÚKK;
9. Informace o přípravách oslav 150 let ČSV;
10. Informace o dotaci 1.D;
11. Návrh Sekce komerčních včelařů;
12. Zprávu o činnosti SOUV – VVC, o. p. s.;
13. Dopis J. Podpěry;
14. Vyjádření A. Uváčika k dopisu OO Praha;
15. Informace o nabídkách na odkup pozemku v k. ú. Doubrava u Orlové;

F. ULOŽIL:

Sekretariátu:

1. Publikovat usnesení ze zasedání RV ČSV, z. s., ze dne 26. 3. 2022 v časopise Včelařství a na webu svazu;
2. Publikovat Zprávu o činnosti a hospodaření ČSV, z. s., za rok 2021 na webu svazu;
3. Poděkovat Miroslavu Prchalovi, Marii Bučánkové a Augustinu Uváčikovi za odvedenou práci;
4. Publikovat Rozpočet ČSV, z. s., na rok 2022 v časopise Včelařství a na webu svazu;
5. Publikovat Plán práce ČSV, z. s., na rok 2022 v časopise Včelařství a na webu svazu;
6. Publikovat schválené směrnice: Vzorový volební a jednací řád ZO, Statut Redakční rady a Zásady nakládání s majetkem svazu na webu svazu;
7. Zajistit zápisy změn v obsazení PRV do spolkového rejstříku;
8. Poděkovat členům předešlých odborných komisí a redakční rady, kteří již v činnosti nepokračují.

Předsednictvu:

1. Odpovědět na dopis Sekce komerčních včelařů;
2. Ve spolupráci s EK uzavřít kupní smlouvu na nemovitosti v k. ú. Doubrava u Orlové se zájemcem, který již nabídl 485 tisíc Kč, případně nabídne-li někdo do 31. 3. 22 částku vyšší, s tímto zájemcem, a informovat o prodejích na nejbližším zasedání RV, částka bude převedena do rezervního fondu;
3. Na srpnové zasedání RV předložit návrhy na redesign loga svazu.

Ekonomické komisi:

posoudit zpracovanou studii rekonstrukce objektu Křemencova a navrhnout RV ekonomické a praktické řešení.

Koncem března se uskutečnilo řádné zasedání RV a ÚKK v Nasavrkách

V úvodu jednání, které se konalo v sobotu 26. března 2022, jsme jako vždy popřáli našim kolegům u příležitosti jejich kulatého výročí narození v období od posledního jednání RV. Padesátku oslavil Jan Amler, 55 let Petr Mareš, 65 let Jiří Rod, 70 let Vlastimil Dlab a 75 let Miroslav Smolík. Významné životní jubileum oslavila i Iva Navrkalová.

Program jednání měl 30 bodů, přítomno bylo 67 členů RV, tj. téměř 84 %.

Plénum dovolilo zbývajících tři členy PRV – Romana Šidlíka, MVDr. Václava Švece a Ing. Františka Rudého. Ten byl současně zvolen 1. místopředsedou svazu. Řadovým

místopředsedou byl zvolen Ing. Jiří Vaněk. Důležitým bodem jednání bylo ustavení odborných komisí a jmenování jejich předsedů a členů.

Jako každý rok v březnu RV schválil Zprávu o činnosti a účetní závěrku za rok 2021. Hospodářský výsledek po zdanění je 12 506 059 Kč. Dále byl schválen Rozpočet na rok 2022 a Plán práce na rok 2022. V rámci revize směrnic byl schválen Vzorový volební a jednací řád ZO, Statut Redakční rady a Zásady nakládání s majetkem svazu.

Aktuálním tématem byly přípravy oslav 150. výročí vzniku Českého svazu včelařů

a problematika dotace 1.D. S ustavením nově obsazených odborných komisí započal proces rozpracování Hlavních směrů činnosti a úkolů ČSV uložených XI. sjezdem ČSV.

Prezentaci o činnosti SOUV-VVC, o. p. s., Nasavrky měl jako vždy přichystanou ředitelem společnosti Josef Lojda.

Republikový výbor dále mimo jiné schválil vytvoření návrhu redesignu (zjednodušení) loga ČSV a uložil PRV předložit na příští jednání RV návrhy k diskuzi.

Závěrečné Usnesení březnového zasedání RV 2022 bylo jednohlasně schváleno.

Mgr. Jarmila Machová

Výskyt původce nákazy včel varroázy se v ČR meziročně zvýšil

Z letošních výsledků pravidelného monitoringu varroázy vyplývá, že se ve srovnání s loňským rokem zvýšil výskyt původce této nákazy, roztoče *Varroa destructor*. Snížil se podíl stanovišť zcela bez přítomnosti roztočů. Zároveň vzrostlo procento stanovišť s průměrným počtem roztočů nad 3. Státní veterinární správa (SVS) v této souvislosti upozorňuje včelaře, že na stanovištích s nálezem vyšším než tři roztoči v průměru na jedno včelstvo, mají v souladu s platnou Metodikou kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2022 povinnost nejpozději do 15. dubna provést léčebné ošetření všech včelstev na daném stanovišti.

Pro plošné sledování výskytu varroázy je každoročně vyšetřena tzv. zimní měl (spad na dně úlu) z každého stanoviště včel v ČR. Vzorky zimní měli je chovatel povinen odevzdat k vyšetření do 15. února daného roku. Na základě výsledků vyšetření vzorků je stanoveno předjarní léčebné ošetření včelstev. Zatímco loni bylo zcela bez roztoče zhruba 28 procent stanovišť, letos je to 22 procent. Naopak, podíl stanovišť s 0–3 roztoči se mírně zvýšil z 57,3 na 59,6 procent a podíl stanovišť s více než 3 roztoči také vzrostl z 14,4 na 18,4 procent. Pro následné období je chovateli stanovena povinnost sledování nákazy a ošetření všech zamořených včelstev registrovanými veterinárními léčivými přípravky v souladu s příbalovou informací za účelem ochrany dlouhodobé generace včel před poškozením.

Ošetření včelstev proti varroáze je vhodné provádět podle pravidel stanovených v Metodickém pokynu SVS pro chovatele včel k prevenci a tlumení varroázy. „Povinností chovatelů je sledovat zdravotní stav včel v průběhu celého roku a na základě jeho vyhodnocení včelstva případně cíleně léčit,“ uvedl ústřední ředitel SVS Zbyněk Semerád.

Varroázu způsobuje roztoč *Varroa destructor*, který parazituje jak na zavíčkovaném plodu, tak na dospělých včelách. Roztoč nabadává kutikulu plodu a dospělých včel a poškozují tukové těleso včel. Tím ochuzuje včely o živiny, způsobuje oslabení imunitního systému. Varroáza v kombinaci s dalšími faktory, jako jsou virózy, chronické otravy, nízká úroveň zoohygieny, nedostatečná výživa, působí postupně slabnutí včelstev, které může vést až k jejich úhynu, pokud nejsou chovatelem včas provedena účinná opatření k jejímu tlumení. Trend výskytu původce varroázy na jednotlivých stanovištích i mezi jednotlivými regiony se může výrazně lišit. Státní veterinární správa proto i nadále klade důraz na individuální posouzení nálezové situace na konkrétním stanovišti na základě pravidelně prováděného monitoringu výskytu roztoče chovatelem a na cílené ošetření včelstev v indikovaných případech.

Podrobné informace k problematice varroázy a výsledkům jejího monitoringu v posledních letech jsou k dispozici na webu SVS.

Petr Vorlíček

Spad samiček roztoče Varroa po léčebném ošetření

Obraz spadu měli vypovídá o zdravotním stavu včelstva Ilustrační foto: Jiří Kolář

Činnosti včelaře, které prospívají síle včelstva

Med je pro včelaře odměnou za celoroční úsilí

V minulém čísle o činnostech včelaře v průběhu roku jsme zdůraznili

- výhodnost jarní prohlídky pro zjištění zbývajících medných zásob a přítomnost plodu,
- důležitost hygieny v úlu a možnosti podněcování včelstev,
- prospěšnost jarního přeléčení proti varroáze,
- nutnost včasného rozšíření prostoru spojenou s obměnou díla.

Další jarní aktivitou včelaře by v měsících květnu a červnu měl být chov matek a tvorba nových včelstev.

Ze zkušenosti víme, že tuto důležitou tvůrčí činnost většina včelařů neprovádí. Chvályhodná aktivita je alespoň u těch, kteří sice sami nedokáží odchovat matky, ale umí po jejich nákupu od špičkových chovatelů pomocí oddělků nová včelstva úspěšně vytvořit. Úplně nejmenší skupinu potom tvoří ti, kteří zvládají samostatně chov kvalitních matek a vytváří vlastní oddělky, případně i nová včelstva. Škoda, že poměr jednotlivých skupin včelařů není v tomto směru opačný. Vždyť právě tato činnost je tou pravou „poezií včelařství“ a troufnu si tvrdit, že je ze všech aktivit při včelaření tou nejkrásnější. To proto, že nás při úspěšném odchovu matek a po vytvoření nového společenství naplní nádherný pocit tvůrčí radosti. Toto však pochopí jenom ten, kdo v praxi zrod nového života včelí matky a nového včelstva úspěšně realizoval.

Vytvoření vlastních kvalitních matek a oddělků je pro včelaře vedle radosti z dobře vykonané práce velkým přínosem pro udržení vysoké úrovně jeho včelaření. Nová kladoucí matka, kterou úspěšně přidáme do včelstva, vytvoří díky své výkonnosti početně silné a zdravější společenství. Včezaložený a dobře vedený oddělek bude do konce července novým včelstvem schopným úspěšně vyzi-

movat. V další sezoně mnohdy předčí svým výkonem i stávající produkční včelstva. Tato nově vzniklá včelstva mohou být zazimována jako záložní a při úhynech nebo bezmatečnosti poslouží zjara k nápravě a zachování stávajícího počtu včelstev, případně budou novým „přírůstkem“ v početním stavu. Větší část oddělků je rozumné každoročně odchovat pro podletní posílení zaostávajících včelstev, spojené s přirozenou výměnou matek. Takto posílená včelstva bývají zjara velmi silná a silou feromonu mladých matek navíc ve stávajícím roce i nerojivá.

Jarní medobraní

Jarní medobraní probíhá zpravidla v době, kdy odkvetly ovocné stromy a žlutá barva řepkových porostů se mění na zelenkavou. Získání prvního květového medu je pro včelaře odměnou za péči, kterou v předešlém období svým včelám věnoval. A že těch neziskových činností od posledního vytáčení medu bylo! To jenom včelař ví, kolik nainvestoval do včel při podávání zimních zásob, jaká péče a starost byla s likvidačními zásahy roztočů varroázy a jak náročná byla práce v dílně při výrobě a opravách stávajícího zařízení a rámečků. Pokud všechny přípravné činnosti dobře zvládl, v medu má zaslou-

ženou odměnu – někdy nepatrnou, jindy celkem slušnou. Vlivů je mnoho, počínaje vlastními schopnostmi a konče počasím a nabídkou medonosných rostlin.

Získat kvalitní květový med patří též do kategorie včelařského umění. Skvělý med od včel lze snadno pokazit především předčasným odebráním medu s vyšším procentem vody. Med je zpravidla zralý při bohatém zavíčkování plástů, ale přesto je vhodné buď známou zkouškou trhem, nebo lépe pomocí refraktometru zjistit jeho zralost. Abychom eliminovali riziko pozdějšího kvašení, neměl by obsah vody přesáhnout 18 %. Pro neznalé zákazníky bývá problémem rychlá krystalizace většiny květových medů. Tomu lze předejít trpělivým vysvětlováním a nabídkou kvalitních pastovaných medů. Jejich skvělou chuť a snadnou rozřítatelnost či neukápnutí při slazení nápojů většina milovníků medu rychle ocení a tuto formu úpravy mnozí dokonce upřednostňují.

Protirojová opatření

Protirojová opatření jsou sice všeobecně známa, ale vzhledem k poměrně velkému množství rojů v průběhu každého jara nejsou většinou včelařů v praxi dostatečně realizována. Nejčastější příčinou vzniku rojové nálady a následného vyrojení včelstva je nedostatečný prostor úlu, ve kterém pocítí střední a zvláště silné včelstvo velmi brzy tíseň. Nedivme se, že vysoká rojivost je právě u starších dvouprostorových úlů, protože zde dojde při mohutném početním růstu včelstva k plnému obsednutí plodištních plástů poměrně brzy zjara.

Další – a žel častou příčinou vzniku rojové nálady, je přítomnost starých a nevykonných včelích matek. Z praxe víme, že nejsilnější feromon mají kvalitní matky maximálně do třetího roku jejich života. Jakmile včelstvo registruje snížení výkonnosti a zeslábnutí ovládajícího feromonu, dochází u něho k touze po mladé včelí matce. Děje se tak založením a výživou rojových matečnicků zjara, anebo pro nás výhodnější „tichou výměnou“ v podletí.

Včelstva se často vyrojí jenom proto, že dostala v době hojnosti včelí pastvy málo příležitosti ke stavbě voskového díla. Kdo v době rozvinutého stavebního pudu dává od rozkvětu přírody do letního slunovratu včelám pravidelně mezistěny a dostatek trubčiny kvýstavbě, ten získá dvě výhody. První je díky „práci“ omezení rojové nálady, druhá – velmi cenná, je ozdravení celého společenství. To proto, že na nově vybudovaných plástech se podstatně sníží infekční nálož zvláště u nebezpečné noseμόzy, zvápenatění a také moru včelího plodu. Osvědčenou metodou k podstatnému omezení rojení včelstev je i správně provedené „zebrování“.

Vděčnou úpravou květových medů je pastování

Zjara je prvním zdrojem nektaru kvetoucí příroda

V létě poskytují nektar i medovici hlavně stromy – zde rozkvetlá lípa

Nástavkové úly umožní vytvořit včelstvu optimální prostor

Letní sledování vývoje roztoče *Varroa destructor* a jeho účinná likvidace.

V boji proti parazitujícím roztočům varroázy je důležité pravidelně vyhodnocovat spady a na jejich základě provádět likvidační zásahy v průběhu sezony. Tím hlavním jsou pečlivě a správně provedené fumigace. Kdo provede od druhé poloviny října při teplotách nad 10 °C v rozmezí nejméně dvanácti dnů postupně tři fumigační zásahy, dosáhne zpravidla výraznou očistu včelstev od roztočů. Úspěšnost je závislá na tom, jestli je včelstvo v té době bez plodu, ale také na stupni zamoření z předešlého období. Jestli je spad roztočů po první fumigaci v řádu desítek, stovek, anebo dokonce tisíců, je zase závislé na tom, jak čistá nebo naopak zamořená byla včelstva na počátku a v průběhu sezony. V časném jaru bychom měli mít ve včelstvech minimum roztočů, ideálně budou-li zcela „čistá“. Čím méně se jich bude od jara rozmnožovat, tím menší zamoření a poškození larev a včel bude v dalším období. Likvidace přemnožených roztočů *Varroa destructor* je v letním období problematická, protože účinné látky v gabonech ztrácí při opakovaném použití svoji účinnost, a kyselina mravenčí má slabou účinnost při nižších teplotách a její aplikace

v horkých dnech může značně poškodit včely i plod. Organické kyseliny i thymol mohou velmi účinně snížit populaci roztočů, ale pouze za předpokladu jejich správné aplikace.

Velkou roli bude hrát i stupeň zamoření v okolí stanoviště. Zalétlé roje v dutinách a skomírající včelstva méně zodpovědných sousedů mohou být po celou sezону zdrojem reinvaze, kdy i dobře léčená a silná včelstva si ze svých loupeživých náletů přinesou ve svých „kožíškách“ nemalé počty parazitů. Závěr je jednoznačný: mějme všichni co nejméně rojů a snažme se o chov silných a zdravých včelstev, která průběžně pečlivě ošetřujeme proti varroáze.

Správné zásahy v podletí

Tyto zásahy jsou důležité pro rozvoj silných včelstev v dalším období roku, ale především pro nové jaro. Zahájit hned po posledním vytáčení pokrmování včelstev včas, to snad ví každý dobrý včelař. Horší to bývá s jeho ukončením. U mnohých stále přetrvává naprosto chybný zvyk krmit včelstva ještě v září, a nevědomují si, že tím zkracují dlouhověkým včelám život.

Důležitý je pro sílu včelstva i prostor úlu pro zimování. Stále je mnoho těch, kteří stlačí

celé osazenstvo do jednoho prostoru střední míry, případně pouze do dvou nízkých nástavků. Pravidelným pokrmováním potom doslova omezují matku v kladení a zimní generace včel je potom málo početná. Dostatečný prostor pro pohodlné uložení pylových a medných zásob při zachování velké plástové plochy pro kladení naopak umožní vznik bohaté zimní generace včel.

Vedle jarní prohlídky, kdy vyhodnotíme množství zásob a plodu, je nutné před krmením zjistit stejné – tedy je-li na plástech plod a kolik zbývá v plodišti medu. Na základě vyhodnocené skutečnosti se vyhneme úhynu a loupeži bezmatečných včelstev a můžeme správně určit množství cukru pro dokrmění. Současně připravíme při stěně uličku pro budoucí fumigaci a ze středu plodiště vyjme panenské a trubčí plásty.

V tomto období mají chovatelé zpravidla dostatek oplozených matek a díky nim je možné úspěšně vyměnit ty starší a zaostávající za mladé a aktivní. Ten, kdo v sezoně odchoval silné oddělky, může tyto využít k posílení slabších včelstev a současně dát včelstvu díky mladým matkám novou vitalitu.

Na závěr přání pevného zdraví – vám i vašim včelkám a v sezoně hojnost medu v plástech.

Jiří Sláma

Myslíme do budoucna

Co vysadit, aby měly radost včely a aby bylo možné získat i chutné ovoce?

Pokud plánujete výsadby, budete samozřejmě myslet v první řadě na vaše včely a jejich požadavky, ale nezapomínejte ani na sebe a svoji rodinu. Vhodně vybrané dřeviny vám mohou poskytovat jedlé plody, kterými můžete obohatit svůj jídelníček.

O některých druzích jsme se již zmiňovali v minulých číslech (dřín, trnka, zimolez kamčatský) a jiné vám nabídneme dnes. Pomineme běžně známé a pěstované ovocné druhy, jako jsou jabloně, třešně, slivoně atd., a podíváme se na druhy, které patří do skupiny těch méně známých. Některé se pěstovaly již dávno a postupně upadly v zapomnění, jiné patří mezi ty, které se u nás objevily poměrně nedávno. Všechny uvedené druhy rostou bez problémů u nás v Nasa-vrkách, v nadmořské výšce 470 metrů.

Jednou z těchto dřevin je mišpule obecná (*Mespilus germanica*), pěstovaná již ve starověku i středověku. Keř nebo stromek vysoký okolo čtyř metrů přiláká v květnu vaše včely nabídkou pylu i nektaru v krásných bílých květech a pro vás budou na podzim připraveny plody, které jsou ovšem jedlé až po přemrznutí. Obsahují vitaminy C a B2, vlákninu, trísloviny, vápník, hořčík a další látky. Byly používány i v lidovém léčitelství, a proto Karel Veliký vydal v 8. století příkaz pěstovat mišpuli ve všech zahradách.

Známejším je muchovník (*Amelanchier*), pěstovaný v řadě druhů a kultivarů pod názvem indiánská borůvka. Poměrně nenáročný mrazuvzdorný keř poroste v běžné

zahradní půdě, nejlépe na plném slunci. Ozdobí vaše zahrady dvakrát. Nejdříve na jaře záplavou bílých květů a na podzim šarlatovým zbarvením listů. Včely sbírají velmi intenzivně jak nektar, tak pyl. Modré plody je možno konzumovat v syrovém stavu nebo všestranně využít v kuchyni.

V zahradách se začíná pěstovat i hrušeň písečná, známá pod názvem nashi nebo hrušeň japonská, protože právě v Asii je běžně pěstovaným ovocem. Zatímco naši známou hrušeň domácí navštěvují včely méně, hrušeň písečná je pro ně velké lákadlo. Téměř kulaté tečkované malvice jsou velmi šťavnaté a lze je konzumovat jako čerstvé ovoce, přísadu do ovocných salátů či koktejlů nebo použít jako surovinu pro přípravu marmelád, moučníků atd. V porovnání s našimi hrušněmi dorůstá menších rozměrů a hlavně netrpí houbovými chorobami.

Jednou z nejstarších pěstovaných ovocných plodin je kdouloň obecná (*Cydonia oblonga*). Ve starém Řecku byla zasvěcena bohyni Afrodité a považována za symbol zdraví a plodnosti. Keř nebo stromek dorůstá do výšky 5–7 metrů a vyniká velkými tmavě zelenými listy a velkými bílorůžovými květy s bohatou nabídkou nektaru i pylu.

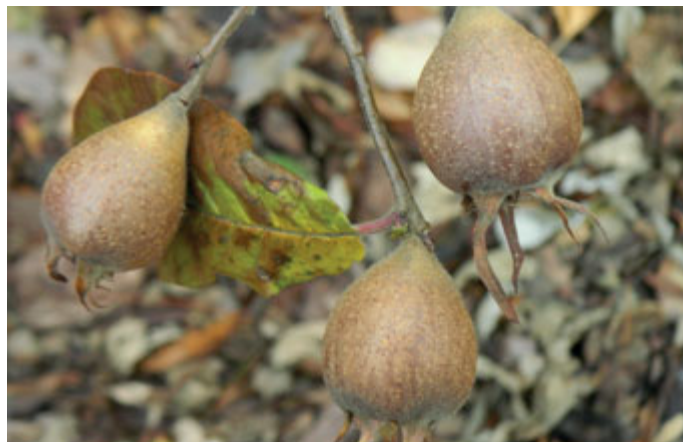
Plody jsou malvice různého tvaru, které se využívají na výrobu marmelád, rosolů nebo želé. Právě portugalský název kdoule (marmelo) dal původ slovu marmeláda. Na Bal-kánském poloostrově se pak z kdoulí často pálí alkoholický nápoj označovaný jako dun-jevača.

Skvělá nabídka pro včely jsou ostružiníky, kterým jsme věnovali zadní stránky tohoto časopisu.

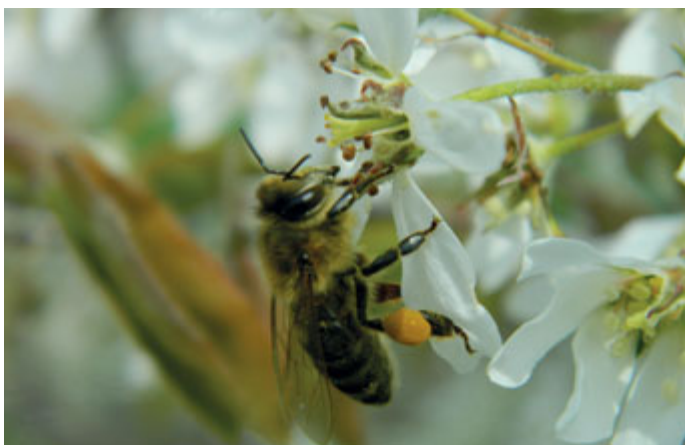
Pokud vytvoříte vhodné podmínky, můžete pěstovat i velmi oblíbené borůvky chocholičnaté, známé pod názvem kanadské borůvky. Ale jejich pěstování již není tak jednoduché, protože vyžadují kyselou půdu. Ideální je připravit jámu 0,6–1 metr širokou a 0,4 metru hlubokou a tu vyplnit směsí kompostu, rašeliny a písku. Po výsadbě zamulčujte kůrou. Zajistěte dostatek vláhy a používejte speciální hnojiva. Do stejných podmínek můžete vysadit brusinky nebo klikvy.

Předložili jsme vám pouze malou ukázkou, co lze na zahradách pěstovat pro získání chutných a zdravých plodů. Výběr je ovšem podstatně širší. Co takhle vyzkoušet aronie, josty, kaštanovníky, velkoplodé hlohy, aktinidie, dužnoplodé růže a další? Vybírejte vždy podle podmínek na vašem stanovišti. Při pěstování dřevin s jedlými plody přejeme hodně úspěchů a dobrou chuť vám a v době květu i vašim včelám.

Ing. Miroslava Novotná

V krásných bílých květech *mišpule obecné* včely sbírají i žlutý pyl. Výsledky jejich práce se stávají jedlé až po přejití mrazem. Nejčastěji se pěstují kultivary očkované na hloh, kdouli nebo jeřáb.

Záplavy bílých květů *muchovníků* nabízejí jak nektar, tak žlutooranžový pyl a plody ukazují, proč je přezdívka muchovníků indiánská borůvka.

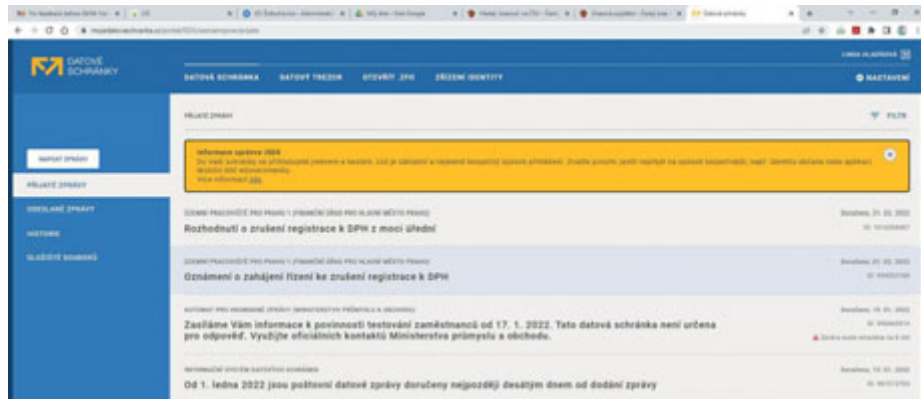

Záplavy bílých květů „nashi“ včely velmi intenzivně vyhledávají a výsledkem jejich pilné práce jsou šťavnaté plody s jemnou dužninou.

Bañkovité květy *borůvky chocholičnaté* obsahují množství kvalitního nektaru i pylu a chutné plody plné vitaminů, minerálů, antokyanů atd. lze sklízet postupně po dlouhou dobu.

Změny v užívání datových schránek

K 1. lednu 2022 nabyla účinnosti novela zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Od roku 2023 pak budou účinné další novinky.

Změny od 1. 1. 2022

K tomuto datu je povoleno zasílání soukromých datových zpráv mezi právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami a fyzickými osobami nepodnikateli. V případě právníckých osob a podnikajících fyzických osob došlo k automatickému povolení doručování těchto zpráv, přičemž přijímající subjekty nemají možnost doručování těchto zpráv vypnout. Fyzické osoby nepodnikající však mohou požádat o vypnutí doručování těchto zpráv.

Dále je fikce doručení datových zpráv rozšířena i na tyto soukromé zprávy. V případě, kdy se oprávněná osoba nepřihlásí do datové schránky do 10 dnů ode dne jejího dodání, je tato zpráva považována za doručenou tímto desátým dnem. Na soukromé datové zprávy však je nahlíženo jako na úkony, které nejsou učiněné písemně a podepsané, tzn. že při odeslání dokumentu automaticky nedochází k jeho podpisu.

Změny od 1. 1. 2023

Další důležité změny přinese novela tohoto zákona, která nabude účinnost od 1. ledna 2023. Fyzickým osobám podnikajícím / nepodnikajícím bude automaticky zřízena datová schránka, jakmile použijí prostředek pro elektronickou identifikaci (např. Národní bod pro identifikaci a autentizaci – NIA, mobilní klíč eGov, bankovní identita). Fyzické osoby však mohou po jejich zřízení požádat o znepřístupnění těchto datových schránek. Datová schránka bude rovněž automaticky zřízena každé právnícké osobě zapsané v registru osob, kterým se rozumí spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností. Dosud byla datová schránka zřizována pouze právníckým osobám zapsaným v obchodním rejstříku.

Právníckým osobám nepodnikajícím (neziskové organizace), které k 1. lednu 2023 dosud neměly datovou schránku, ji

zřídí automaticky a bezplatně ministerstvo vnitra nejpozději do 31. března 2023.

Kdo musí mít datovou schránku?

S účinností od 1. 1. 2023 bude datová schránka automaticky zřizována:

Každé právnícké osobě – nejen firmám zapsaným v obchodním rejstříku (jako dosud), ale také těm, **které jsou zapsány ve spolkovém rejstříku (včetně pobočných spolků, tj. v našem případě základních a okresních organizací ČSV), nadačním rejstříku, rejstříku ústavů a další.**

Každé fyzické podnikající osobě – dosud byly datové schránky OSVČ zřizovány pouze na základě jejich žádosti, nyní jim však DS zřídí ministerstvo vnitra automaticky.

Každé svéprávné fyzické osobě zapsané v základním registru obyvatel, která použije prostředek „vydaný v rámci kvalifikovaného systému elektronické identifikace“ (například občanský průkaz s čipem). Tito lidé si budou moci DS deaktivovat.

Stát chce přimět k používání datových schránek

Stát chce změnou zákona přimět občany, aby více používali datové schránky, jejichž prostřednictvím komunikují s úřady elektronicky. Povinně budou zavedeny pro všechny držitele živnostenského oprávnění a všechny podnikatele v takzvaných svobodných profesích, ale **také spolky** a společenství vlastníků bytů.

Datové schránky budou po lednu 2023 automaticky zřízeny i lidem využívajícím občanský průkaz s aktivovaným elektronickým čipem, bankovní identitu, NIA ID či čipovou kartu pro vytvoření kvalifikovaného elektronického podpisu. Podle stejného předpisu se změny dočkají i ti, kteří si přes internet zjišťují například stav svého řidičského bodového konta nebo využijí jinou elektronickou službu státu. Tito lidé ale mohou ministerstvo vnitra požádat o deaktivaci DS. Povinnosti komunikace

přes datovou schránku se tak mohou vyhnout. Pozor! Pokud se na ministerstvo neobrátíte sami a aktivně o deaktivaci nepožádáte, budete muset trvale plnit všechny povinnosti jako ostatní uživatelé. Důležitá bude důkladná informovanost veřejnosti, aby nebyly doručovány dokumenty, například rozhodnutí správních orgánů, aniž by o tomto noví majitelé datových schránek věděli a tím promeškali příslušné lhůty.

Dokumenty a jejich doručení

Další významnou legislativní změnou je „sjednocení okamžiku doručení soukromoprávních dokumentů s okamžikem doručení veřejnoprávních dokumentů“. Za doručené budou oba druhy dokumentů považovány v momentě, kdy se do datové schránky přihlásí její majitel.

V případě, že se do své datové schránky pravidelně nepřihlašujete, existuje bohužel i takzvaná fikce doručení. Podle ní je dokument považován za doručený do 10 dnů od momentu, kdy se v DS objevil. Je proto nutné datové schránky pravidelně kontrolovat.

„Cílem této úpravy je zabránit obstrukcím při doručování dokumentů bez nutnosti rozlišovat, zda se jedná o doručování právě soukromoprávního dokumentu, anebo dokumentu obsahujícího veřejnoprávní úkon.

Co datová schránka přinese?

Tím hlavním je **úspora**. Za doporučený dopis dnes zaplatíte 47 Kč, ale pokud pošlete poštovní datovou zprávu (tedy zprávu určenou právnícké nebo fyzické osobě), bude vás to stát **jen 5 Kč** (ještě do dubna 2021 se jednalo o 15 Kč). A v případě, že posíláte něco orgánu veřejné moci, je **zpráva úplně zdarma**.

Pokud ovládáte počítač a internet, pak datová schránka znamená také **zjednodušení**. Už nemusíte běhat na poštu, tisknout dokumenty a řešit, jestli se po cestě k adresátovi dopis někde neztratí. Všechno vyřídíte pohodlně elektronicky.

Další **nemalou výhodou je přehlednost**. Veškeré dokumenty budete mít v počítači, a tak nehrozí, že byste je vyhodili spolu s balíkem novin nebo někde založili. Jen dejte **pozor**. Přijaté zprávy zůstávají v datové schránce **90 dnů**, pak je musíte stáhnout nebo využít úložiště na portálu občana, případně tzv. datový trezor. Ale za ten se platí.

Ačkoliv je používání datových schránek pohodlné a praktické, nese s sebou přece jen určitou nevýhodu. Každá osoba s aktivní schránkou bude mít **povinnost používat ji ke komunikaci s orgány veřejné moci**. Takže například k posílání dokumentů na finanční, živnostenský nebo stavební úřad a další státní orgány. Aby vám neunikla žádná důležitá zpráva, můžete si nastavit upozornění do e-mailu. Anebo rovnou používat mobilní aplikaci, která vám dá o nové datové zprávě vědět.

Mgr. Jarmila Machová

Zeptali jste se...

Prosím o radu. Máme registrovanou provozovnu. Můžeme prodávat ochucené medy, např. s příchutí maliny, jahody, borůvky?

P. H.

Pokud výrobce do medu přidá cokoliv jiného než další med, jedná se o zpracovanou potravinu, proto se stává zpracovatelem, výrobcem potravin. Na výrobce potravin se vztahují nařízení „hygienického balíčku“, jejichž součástí je také schválení daného provozu. Schválení se netýká pouze prvovýroby, pod kterou spadá produkce produktů prvovýroby, což je např. Med. To znamená, že nestačí registrovaný provoz, ale musíte mít provoz i schválený.

Je možné na sklenici medu napsat mimo povinného označení také slovní spojení „regionální produkt“ nebo „regionální potravina“ bez použití jakýchkoliv dalších značek? Neporuším tím ochrannou známku nebo něco jiného? Chtěl bych zákazníka upozornit na to, že můj med je právě z okolí tohoto místa, kde ho nabízím.

P. Ch.

Mám za to, že kdybyste k údajům o medu uvedli i slova „regionální potravina“ nebo „regionální produkt“, mohl byste uvést spotřebitele v omyl, že se jedná o produkt, který v rámci registrovaných ochranných známek nebo soutěží splňuje přísná kritéria spojená s těmito pojmy, že v rámci soutěže konkrétní výrobce obstál, a má tedy právo tento název užívat. Takže vám nedoporučuji užívat takovéto značení. Co však není nic proti ničemu, když uvedete lokalizaci získaného medu např. takto: „Med z Kozích hor“ nebo „Med z Podkrkonoší“, „Med z Modřanské rokle“ apod.

Letos budu žádat o dotaci z EU na opatření racionalizace kočování včelstev - přívěs a paleta pro kočování. Mohu žádat souběžně o krajské dotace na nákup nových nástavkových úlů?

V čestném prohlášení k dotacím je uvedeno prohlášení, že jsem neobdržel v tomto roce na činnost, případně účel, na který je dotace požadována, jinou dotaci. Tak nevím, jestli se jedná o stejnou činnost, případně účel. Nerad bych dotaci vrátil nebo byl jinak sankcionován.

P. K.

Podle mého nic nebrání žádat o obě dotace. Úly a kočovná zařízení jsou odlišné věci. Pro jistotu jsem požádala Ing. Jana Verfla, referenta Oddělení dotací včelařských opatření, cukru a propagace, o detailnější odpověď pro lepší pochopení. Zde je: V případě záměru čerpat včelařskou eurodotaci na opatření racionalizace kočování a krajskou dotaci na nákup nových nástavkových úlů se nejedná o nepřipustné konání, pokud podmínky stanovené pro čerpání krajské dotace tento postup výslovně nevyklučují. Podmínky týkající se souběhu dotací jsou problematikou individuální, mohou se lišit v závislosti na pravidlech jednotlivých poskytovatelů. Minimálně ověření podmínek stanovených pro rozdělování příslušné dotace ze strany kraje je dle našeho názoru nasnadě. Z pohledu včelařských eurodotací, které SZIF administruje, směřuje čestné prohlášení k zamezení čerpání dotace z více zdrojů na konkrétní předmět dotace, např. kočovnou paletu. Ta by neměla být dotována z více dotačních zdrojů pro zajištění skutečnosti, že souběh dotací nepřekročí celkovou výši nákladů vynaložených ze strany příjemce dotace. Protože se v tomto případě jedná o odlišný předmět dotace (jednou zařízení pro kočování, podruhé nástavkové úly), máte možnost dotaci v rámci včelařských eurodotací získat. Fakt, že se v obou uvedených případech jedná o podporu sektoru včelařství, na věci nic nemění.

Ve výboru máme několik funkcionářů, kteří se nechali zvolit, ale jejich činnost je nulová, neúčastní se ani zasedání výboru. Je nějaká cesta, jak tyto nefunkční osoby, které blokují a bojkotují činnost okresního výboru, odvolat?

J. A.

Pro případ, že zvolení funkcionáři neplní své povinnosti, a to dlouhodobě, mají Stanovy ČSV níže uvedená ustanovení.

Čl. 18 odst. 10: Výbor může rozhodnout hlasováním o odvolání člena výboru z funkce člena výboru, neplní-li dlouhodobě úkoly vyplývající z jeho funkce nebo se ve své činnosti dopustí závažného porušení stanov nebo obecně závazných předpisů.

Čl. 24 odst. 8 stanov se použije obdobně: Republikový výbor může na návrh okresní organizace po předchozím projednání v předsednictvu RV nebo na návrh předsednictva RV po předchozím projednání s příslušným výborem okresní organizace rozhodnout hlasováním o odvolání člena republikového výboru z funkce člena RV, neplní-li dlouhodobě úkoly vyplývající z jeho funkce nebo se ve své činnosti dopustí závažného porušení stanov nebo obecně závazných předpisů. Tyto podmínky neplatí pro odvolání člena, který neprokáže svou trestní bezúhonnost za spáchaný úmyslný trestný čin.

Z uvedeného vyplývá, že musí jít o dlouhodobě neplněné úkoly ze strany funkcionáře, musí se k odvolání vyjádřit předsednictvo výboru okresní organizace (OO) a výbor základní organizace (ZO), v níž je dotčený členem. Neumím posoudit, zda jsou naplněny podmínky pro odvolání, neznám důvody, proč se dotčení neúčastní schůzí. Také nevím, co konkrétně je myšleno tím, že bojkotují nebo blokují činnost okresu. Všechny tyto otázky má proto projednat předsednictvo výboru OO nejprve s příslušným výborem ZO, pak v předsednictvu samém. Výboru OO pak předsednictvo svůj návrh předloží. Aby výbor OO měl dostatek informací k rozhodnutí, je korektní mít i stanovisko daného funkcionáře, minimálně mít informaci, že o stanovisko bylo požádáno, avšak bez výsledku. Osobně vždy doporučuji nejprve vyzvat tyto funkcionáře, aby se zapojili s upozorněním, že nedojde-li ke zlepšení práce ve stanoveném termínu, je tu možnost je odvolat. Zkrátka snažit se o vyčerpání všech kroků k tomu, aby výbor, tak jak byl zvolen, řádně plnil úkoly.

Výše uvedená ustanovení byla včleněna do stanov proto, aby bylo možno řešit situaci, kdy funkcionáři zvolení sjezdem, respektive okresní konferencí, z různých důvodů nevykonávají řádně svou funkci, přitom se své funkce vzdát nechťejí. K jejich odvolání by podle zásady „kdo volí, ten odvolává“ musel být jinak svolán sjezd nebo konference, což už jen z hlediska ekonomiky není žádoucí.

Doufám, že i přes úpravu odvolání se k těmto krokům bude přistupovat jen výjimečně. Jsme lidé a měli bychom se domluvit. Dělat si schválnosti ničemu nepomůže.

Mgr. Jarmila Machová

Rok v pranostikách – květen

Květ ptací třešně na včelnici

Název měsíce předjímá jeho význam: příroda krásně kvete. Původně se u nás tomuto měsíci říkalo máj a teprve v Jungmannově překladu z francouzštiny (Atala aneb Láska dvou divochů na poušti – F. R. Chateaubriand) se objevil název květen a ten se rychle uchytil mezi lidmi.

Studený máj – ve stodole ráj. Sníh v máji – hodně trávy. Bujný květ – plný úl.

Květen je měsíc zamilovaných a také nejmagičtější měsíc v roce. A to hned Filipojakubskou nocí, které patří doba od soumraku 30. dubna do úsvitu 1. května a je protkaná magií, kterou využívají démoni a čarodějnice ke svým sletům. Lidový strach z této noci navazoval na strach ze zlých démonů, který ještě umocnily inkviziční procesy s čarodějnicemi. Takové představy k nám přišly z německy mluvících zemí a Skandinávie a odrážejí se ve Valpuržině noci. Obroditelé a národopisci naopak vyzdvihli slovanské pojetí o probouzení přírody a příchodu jara, její magickou sílu, která se probouzí a kterou kladně přijímali.

Ohňům, které se zapalovaly právě o Filipojakubské noci, se dodnes říká pálení čarodějnic. Není to zvyk nijak starý a nemá nic společného s pohanskými ochrannými ohni, které se pály na svatého Jana. O magické noci je mnoho pověr, ale jedna je z nich nejzajímavější: Kdo má květ kapradí, může sobě nabrat vody odkudkoliv a ta se mu promění ve víno.

Převážně Slované stavěli 1. května májky, které měly chránit vesnici před démony a oslavovat příchod jara. Později docházelo k tzv. loupění májek nebo věnců na jejich vršku mládenci ze sousedních vesnic. Májky jsou rozšířeny také v Rakousku a Bavorsku,

kde jsou zdobeny mnohem složitěji a honosněji. Stavěly se i malé májky, kdy mládenci chodili 1. května po půlnoci do lesa a uťali březový stromek, hladce ho okleštili a ozdobili a tuto májku postavili ještě v noci před okno své milé.

Prší-li na svatého Filipa a Jakuba v noci, bude úrodný rok.

Svátek Nanebevstoupení Páně (26. května). Je to 40. den po Božím hodu velikonočním – vzkříšení. Tento den připadá vždy na čtvrtek a neodmyslitelně patří k cyklu svátků připomínajících události po Kristově smrti. V tento den se Ježíš naposledy zjevil apoštolům v tělesné podobě a vstoupil na nebesa, kde usedl po pravici Boha otce. Tento svátek pokračuje po devíti dnech slavností seslání Ducha svatého na apoštoly, kteří tímto dnem získali svou duchovní sílu k šíření nového učení.

Mezi 12. a 15. květnem slavíme ledové bratry Pankráce, Serváce a Bonifáce a následuje Žofie. Jde o čas, kdy se ozývají mrazíky a nevlídné počasí, které mohou příliš rozšířená včelstva ochladit a včely tím opustí cenný plod. Ovšem dnes již pranostika neodpovídá jednotlivým dnům, ale posouvá se.

Pankrác, Servác a Bonifác jsou ledoví muži, Žofie je jejich kuchařka. Pankrác, Servác a Bonifác pro sadaře jsou zlí chlupci – toto rčení poukazuje na neblahý vliv mrazíků na pastvu pro včelstva.

Za mladou roj v máji rádi ti vůz sena dají, ale za roj v červnu ani se jen z místa nehnu. Roj, který se v máji rojí, za plnou fůru sena stojí, ale po svatém Jáně ani za vodu ve džbáně. Obě pořekadla přirovnávají roj k ceně fůry sena, ale anglická podoba tohoto rčení ve staré příručce z roku 1655 přirovnává roj k ceně krávy s nůsí sena, kdežto v červenci již nestojí ani za mouchu. K nám se tato pranostika dostala zřejmě přes Polsko a Německo. Později přibyla i další včelařská zkušenost: Mnoho rojů – málo medu. Již staří včelaři upřednostňovali včelstva s rojivostí do 10 % počtu včelstev.

S rojením také souvisí další podobné pořekadlo: Roj, který se v máji rojí, za plný vůz sena stojí, v červnu rojení nestojí za zvonění. Zdánlivě je to jen jiná verze předchozího, ale toto pořekadlo mělo praktický význam na vesnicích, neboť zvoněním, klepáním nebo střelením ohlašoval včelař, že mu odletěl roj, čímž si ho označil a dal na srozuměnou ostatním včelařům jeho vlastnictví.

Slovinští včelaři podpoření slovinskou vládou a Apimondii vedli Valné shromáždění OSN k vyhlášení 20. května za světový den včel. Je to datum narození Antona Janši (1734), významného a uznávaného včelaře, který pocházel ze Slovinska. Tímto dnem si připomínáme nezastupitelnost včel v opylování rostlin a zemědělských plodin.

V květnu se koná včelařská pouť na Hostýně. Pořádá se od roku 2003 a od roku 2007 se stala mezinárodní, když vždy přijíždí i větší počet včelařů ze Slovenska a Polska. Přimo na Sv. Hostýně stojí socha patrona včelařů sv. Ambrože. Sv. Hostýnu se říká maják Moravy, neboť chrám Nanebevzetí Panny Marie je s nadmořskou výškou 718 metrů nejvýše položenou sakrální stavbou na Moravě. Každoročně přijíždějí tisíce včelařů a mnozí i ve svých krásných krojích. Děkujeme organizátorům Janu Bajzovi a Karlu Zahradníkovi za jejich neocenitelnou práci.

V květnu je rozvoj včelstev bouřlivý, a proto je dostatečně rozšířme mezistěnami a stavebními rámkami. Pokud to jen lze, je dobře nechat včelkám vystavět tolik mezistěn, kolik budou potřebovat na zazimování. Aby včely zimovaly každý rok na nově postaveném a čistém dílu. Nezapomínejme v květnu na rojení a nastudujme si účinná protirojová opatření. Ke konci měsíce již můžeme vytáčet první jarní květový med. V případě snůšky z řepky okamžitě vytáčeje, aby nedošlo ke krystalizaci medu v plástech. Včely v tomto měsíci ještě oceňují čisté napajedlo stále zásobené vodou. Pokud chceme snížit výskyt varroázy, použijme trubčí pasti, neboť roztoči upřednostňují trubčí buňky před dělničními. A nezapomínejme obdarovat prvním medem své blízké a sousedy, přispěje to k pohodovým sousedským vztahům.

Jindřich Meduna

Přátelé-včelaři!

Nahlížíme do časopisu Český včelař z května 1922

Úderné zvolání na titulní straně Českého včelaře z května 1922 naznačuje, že se děje něco velkého. V tomto případě se to tedy ještě nestalo, ale je to avízo další velké včelařské sešlosti. Jen o zhruba dva centimetry níže nám pak velká písmena sdělují, že půjde o sjezd včelařů z celé republiky v Hodoníně.

Vzpětí však vychází najevo, že nejde o klasický sjezd, vždyť ten se přece konal o rok dříve, ale o velkou včelařskou výstavu. Konat se měla od 9. června do 16. července 1922, tedy déle než měsíc, a vedení Zemského ústředí jí dávalo značnou důležitost. Vždyť pod tímto textem jsou podepsány ty nejvyšší šarže, tajemník Václav Šmidlík, a dokonce i sám starosta Josef Kebrle. Vystavovatele i návštěvníky lákají mimo jiné tím, že souběžně se bude konat významná hospodářsko-průmyslová výstava, že se akce uskuteční v rodišti prezidenta Masaryka („na dny výstavní jest projektováno i odhalení pamětní desky našeho p. Presidenta“) nebo že z Prahy do Hodonína bude vypraven zvláštní včelařský vlak za značně snížené ceny.

„Proto ruce k dílu! Přispěj každý svou hřivnou, pobídní své miláčky k úsilovnější práci a ukaž výsledky své práce i jejich činnosti na výstavě v Hodoníně!“ burcuje ústředí k hojně účasti. Tak snad se v některém z dalších čísel dočteme, jak to s tou účastí nakonec

dopadlo a zda tam nějakí včelaři vystavovali celých pět týdnů.

Leč to ještě není všechno. Hned na druhé straně totiž jednatel píseckého spolku Karel Straka ohlašuje Jihočeskou živnostensko-průmyslovou a hospodářskou výstavu v Písku ve dnech 15. července až 15. srpna. A zároveň včelaře vyzývá, aby ji „obeslali exponáty“ a podpořili i hojnou účastí. Až se chce říci, že v létě 1922 pro samé výstavy vůbec nebyl čas na včely.

A pak už se konečně dostáváme k praktické včelařině. Jako první do tohoto soudku přispívá Josef Rezek z Mirovic u Prahy, když popisuje výrobu slamených úlů, jež jsou levnější než ty klasické. Vedle častých dotazů z řad včelařské obce ho k tomu vedla i situace, kdy je-li včelař „odkázán vše koupiti od toho nejmenšího, zamyslí se nad výdejem a řekne si: Nelze!“

„Jak včelařiti, aby se nemusilo krmiti cukrem“ je titulek článku z pera odborného učitele Františka Smutného, jenž tímto textem podle všeho vzbudil asi nemalou kon-

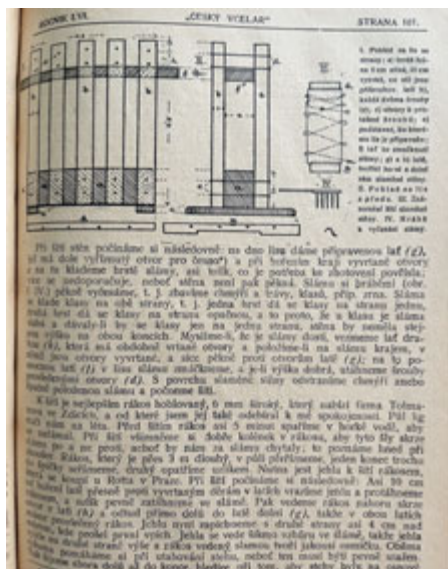
troverzi. Usuzujeme na to podle skutečnosti, že je u článku redakční poznámka vysvětlující, proč byl článek otisknán a také že „na všeobecné pravidlo pro zazimování včel také nároků nečiní a není přirozeně také polemikou k článkům minulým.“

K zimě se již dívá i profesor Josef Žofka v textu nazvaném Zimování teplé či studené? a pak následuje zajímavá věc. Josef Šolc z Dolního Bousova reaguje na dřívější výzvu slovenským včelařům, a sice v textu nazvaném Čech k bratrom Slovákum, který sepsal v učebnicové slovenštině. Avlastně tak otevřel tradiční slovenský blok, v němž pak pokračuje Michal Balzak s článkem Niečo o úloch a uzavírá ho Juraj Babka další částí seriálu přepisů svých přednášek.

Nejobsáhlejší text květnového čísla začíná až na třinácté straně, což je překvapivé zejména proto, že jde o report ze slavnostní valné hromady na paměť 50letého trvání Zemského ústředí spolků včelařských pro Čechy. Ze značné části se ovšem jedná o jakési výtahy nebo přímo prepisy proslovů, včetně poznámek pro dokreslení atmosféry jako například „(Dlouhotrvající potlesk)“. Ale projednávaly se i nějaké konkrétní věci. Tak třeba: „Dieta členům výboru zvýšena na 30 Kč denně, služné personálu úřednickému upraveno dle smlouvy kolektivní a remunerace revisorům účtů zvýšena z 900 Kč na 1500 Kč.“

Ale ne všechno se povedlo vyřídit. Například „žádost o snížení ceny cukru pro včelaře dosud vyřízena nebyla a jest v ministerské radě.“ A spolek z Jindřichova Hradce nepochodil vůbec, neb jeho návrh, „aby bylo vzato v úvahu snížení členského příspěvku, odpadl.“

Michael Mlynář

ZPRÁVY ZE STANIC POZOROVACÍCH
SRPEN 1922

Státnice	SRPEN 1922		SRPEN 1921		SRPEN 1920	
	Průměr	Maximální	Průměr	Maximální	Průměr	Maximální
Starec (Příbram)	131	13	4	29	5	6
N. Bystrov (Příbram)	106	13	4	14	3	6
Plzeň (Plzeň)	100	13	3	17	2	6
Čechobuz (Čechobuz)	94	13	4	19	3	6
Štábl (Mladá)	108	14	4	25	5	6
Vančovice (Mladá)	107	17	7	40	3	6
Ústí nad Labem (Mladá)	101	13	3	17	2	6
Kolovrat (Mladá)	140	10	9	22	8	8
Klatov	100	10	5	22	6	7
Žatec (Mladá)	100	10	3	17	2	6
Litá (Mladá)	104	10	5	17	3	6
Plzeň (Mladá)	102	10	4	17	3	6
Střítež (Mladá)	100	10	4	17	3	6
Čechobuz (Mladá)	100	10	3	17	2	6
Starec (Příbram)	105	17	5	26	7	8
Čechobuz (Mladá)	102	10	3	17	2	6
Klatov (Příbram)	107	14	3	21	3	6
Střítež (Mladá)	100	10	4	17	3	6
Nový Bydžov	104	10	3	17	2	6
Starec (M. Bystrov)	102	13	7	48	7	8
Plzeň (Mladá)	100	10	6	19	9	8
Holčovice (Mladá)	100	10	4	17	3	6
Hodonín (Mladá)	107	14	3	21	3	6
Střítež (Mladá)	100	10	4	17	3	6
Střítež (Mladá)	100	10	4	17	3	6
Litá (Mladá)	100	10	3	17	2	6
Starec (Příbram)	107	14	3	21	3	6
Plzeň (Mladá)	100	10	3	17	2	6

Květnové hrátky

Vítáme vás při dalším řešení různých kvízů a úloh. Jakékoli náměty a připomínky rádi uvítáme na e-mailu jan.podpera@gmail.com.

Kvízové otázky

1. Jak se říká mladé neoplozené matce?

- (a) panna
- (b) mladuška
- (c) panuška

2. Kde se dělnicím vytváří mateří kašička?

- (a) v kusadlových žlázách
- (b) v hltanových žlázách
- (c) v žaludečních žlázách

3. Kde včely sbírají propolis?

- (a) v květech rostlin
- (b) na pupenech některých rostlin
- (c) z listů rostlin

4. Jak se říká stavu včelstva, které se plánuje vyrojit?

- (a) rojová nálada
- (b) rojové plány
- (c) rojové tance

5. Která rostlina nekvete bíle?

- (a) sněžěnka podsněžník
- (b) podběl lékařský
- (c) ostružiník

6. Co mohou mít společného řepka olejka a slunečnice roční?

- (a) Z jejich semen se lisuje olej.
- (b) Jejich květy mají žlutou barvu.
- (c) Jsou pro včely výborným zdrojem nektaru.

7. Která fyzikální vlastnost medu se měří konduktometrem?

- (a) index lomu medu

- (b) vodivost medu
- (c) hustota medu

8. Který z následujících nástrojů neexistuje?

- (a) medochyt
- (b) pylochyt
- (c) rojochyt

9. Kolik je barev, které se používají ke značení včelích matek?

- (a) 4
- (b) 5
- (c) 8

10. Ze kterého materiálu staví včely své plásty?

- (a) ze včelího vosku
- (b) z papíroviny
- (c) z parafínu

Přesmyčky

V přesmyčkách vylustěte části úlu.

1. TEMŘIA KRÍAMŽ
2. OESČN
3. DMETPO
4. PDIŠTLOĚ
5. DKMNÍE
6. MERÁK
7. ECSHATŘ
8. KOKRMÍT

Úl si nyní nakreslete a vyznačte v něm všechny části.

Soutěžní doplňovačka

Ve školním roce 2021/2022 hledáme místa v České republice, která mají v názvu nějaké zvíře. Pro připomenutí uvádíme webovou adresu, kde najdete soutěžní formulář: <https://sites.google.com/view/soutez-vcelarstvi/>

1. Pokud je včelí matka starší, méně plodná, případně vydává méně mateří látky, včelstvo se rozhodne vychovat matku novou. Ději, kdy se včelstvo nevyrojí, ale stará matka je nahrazena novou, se říká „tichá _____“.

2. V podletí může docházet k jevu, kdy zejména slabšímu včelstvu jiná včelstva odnesou veškeré zásoby. Tomuto jevu říkáme _____.

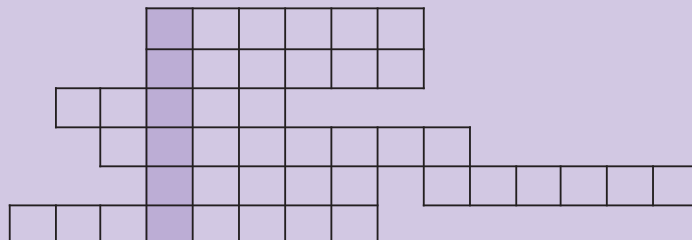
3. Jediná včela v úlu s plně rozvinutými matečníky

4. Největší buňka v úlu. Líhne se z ní největší včela v úlu.

5. Dáme-li včelstvu do úlu prázdný rámeček (například s tenkým proužkem mezistěny), včely do rámečku vystaví tzv. _____ (uveďte v prvním pádu čísla jednotného).

6. Ochrana rukou včelaře

1
2
3
4
5
6

Osmisměrka

V osmisměrce najdete včelařské nástroje.

D	R	T	J	P	K	M	E	D	O	M	E	T	U	I	V	G	R
T	R	K	Ú	M	Y	Ě	M	N	H	G	Z	K	L	Í	Ý	Ž	E
B	Z	O	O	L	T	L	N	L	K	K	K	U	K	L	A	J	F
G	M	N	Z	Š	F	R	O	R	T	N	L	M	K	I	Ž	T	R
H	K	J	E	P	R	E	D	C	T	K	M	Í	L	K	O	Í	A
S	S	L	W	E	Ě	F	R	B	H	E	R	Ř	C	Č	Ý	Í	K
W	K	R	I	K	M	R	K	U	J	Y	N	I	K	K	O	L	T
T	Š	Č	H	U	K	L	Á	F	G	B	T	G	T	K	A	I	O
Z	R	E	F	T	G	U	K	K	M	K	H	U	I	L	K	M	M
U	Z	H	M	M	Q	R	U	K	A	V	I	C	E	T	Z	N	E
I	P	O	I	R	T	E	M	O	T	K	U	D	N	O	K	L	T
K	M	U	Z	K	O	L	T	Z	W	E	R	B	U	I	Ý	Í	R

Včelí produkty

V tabulce spojte pojmy ze tří sloupců.

Produkt		Účel		Zdroj
med		tmel a dezinfekce		pupeny rostlin
vosk		krmivo matky		hltnavé žlázy dělnic
propolis		zdroj energie		voskové žlázy
mateří kašička		ochrana včelstva		jedová žláza
včelí jed		stavební materiál		nektar v květech

Medobraní

V květnu často začíná medobraní. Následující věty se tohoto období týkají, ale jsou v nich vynechány některé pojmy. Zkuste je doplnit. Vždy uvidíte začáteční písmena příslušných slov.

1. Včely z medných plástů můžeme odstranit s _____, h _____ b _____ nebo v _____.
2. Uzavřené medné buňky v plástu můžeme otevřít odvíčkovací v _____ nebo odvíčkovacím n _____.
3. Pomocí setrvačnosti oddělujeme med z buněk plástu v m _____.
4. Na hrubé oddělování nečistot z medu používáme c _____.
5. Pomocí r _____ se můžeme přesvědčit o tom, zda je vytáčený med zralý.
6. K _____ zase zjistíme, zda se jedná o květový, nebo medovicový med.
7. Přírozenou vlastností medu je jeho k _____.
8. Někteří včelaři následně z medu vyrábějí m _____.

Včelí pastva

Říkáme, že včely mají hlavní zdroje pastvy v květech (nektar) a v medovicích. Nicméně včely jsou vděčné za jakoukoli sladkou šťávu. Při trhání broskví jsem jednou narazil na následující včelí hody.

Domnívám se, že včely samotné slupku nepoškodily, pravděpodobně to byli ptáci nebo vosy. Vedle broskví jsem měl také možnost vidět houčící včely na popadaných hruškách. Bylo by zajímavé se ptát, zda by med vyrobený včelami z broskví a hrušek nebyl v rozporu s naší legislativou. Vyhláška číslo 76/2003 Sb. o medu praví, že:

„a) medem je potravina přírodního sacharidového charakteru, složená převážně z glukózy, fruktózy, organických kyselin, enzymů a pevných částic zachycených při sběru sladkých šťáv květů rostlin (nektar), výměšků hmyzu na povrchu rostlin (medovice), **nebo na živých částech rostlin včelami (Apis mellifera), které sbírají, přetvářejí, kombinují se svými specifickými látkami, uskladňují a nechávají dehydratovat a zrát v plástech.**“ Je tedy možné, že „broskvový“ med, který má původ v broskvích visících na stromech, by vyhláškou prošel. Na druhé straně „broskvový“ nebo „hruškový“ med, který vznikl z padaného ovoce, už vyhláška trochu odporuje, protože je „vyroben“ z již pravděpodobně neživých částí rostliny.

Vybraná řešení z minulého čísla

Kvízové otázky

1a, 2d, 3b, 4c, 5a, 6c, 7a, 8b, 9a, 10c

Přesmyčky

1 – plást, 2 – buňka plástu, 3 – matka, 4 – dělnice, 5 – trubec, 6 – matečník

Druhy úlů

V osmisměrce jste mohli nalézt následující druhy úlů: klát, košnice, ležan, langstroth, dadant, budečák, warré, nástavkový, medná kráva.

Botanika

1 – bledule jarní, 2 – břechtan popínavý, 3 – čekanka obecná, 4 – divizna velkokvětá, 5 – hluchavka bílá, 6 – hořčice bílá, 7 – jabloň domácí, 8 – kukuřice setá

Významní včelaři

1 – partenogeneze, 2 – vývoj včely medonosné, 3 – lis na mezistěny, 4 – rámeček 24 × 13 cm, 5 – moderní včelařství, 6 – vynález hřebíčkových mezerníků, 7 – kraňské včely, 8 – genetika

Vylosovaný výherce soutěže

březen 2022

Lukáš Leder

8 let

kroužek ZŠ Dubenec

Autor stránky: Mgr. Jan Podpěra
vedoucí kroužku mladých včelařů ve Mšeně (u Mělníka)

Odborné včelařské překlady 1/2022

I v tomto roce připravuje Český svaz včelařů vydání Odborných včelařských překladů. Zde je malá ochutnávka toho, na co se můžete těšit v prvním letošním svazku.

Technologie umělého opylování přichází na australský trh s mandlemí
(*EDETE, Australasian Beekeeper, 2021/3, str. 19–0*)

Souhrn: Izraelská firma Edete vyvinula a uvádí do praxe systém mechanického opylování stromů, který může nahradit opylovací činnost hmyzu.

Jak ovlivňuje urbanizace a znečištění ovzduší hmyz a opylování?
(*Agnes Przewozny; Schweizerische Bienen-Zeitung, 3/2021 str. 28–30*)

Souhrn: Aktuální výzkumy ukazují, že městští čmeláci jsou větší a můry ztrácejí kvůli znečištěnému ovzduší orientaci.

Objeví se geneticky upravená včela?
(*Deutsches Bienen-Journal, 2021, č. 1, str. 16*)

Souhrn: Metody genového inženýrství umožňují vyvinout geneticky upravenou včelu, a to hned několika způsoby. Nadace Aurelia je pro zákaz používání těchto metod a v tomto smyslu oslovila Evropský parlament.

Lípy, včely a oteplování klimatu
(*Yves Darricau; L'Abeille de France, 2020, č. 9, str. 38–43*)

Souhrn: Změna klimatu způsobuje uspišení kvetení lip, takže je včely v posledních letech nevyužijí. Rod *Tilia* má však 25 druhů s poz-

dější dobou kvetení, které je možné postupně začít pěstovat. Doba kvetení se tak posune do července i srpna.

Ozon jako možný prostředek k desinfekci a dekontaminaci souší a včelařských potřeb
(*PhD. Rosa María Licón Luna; L'Abeille de France, 2020, č. 9, str. 14–20*)

Souhrn: Článek nabízí analýzu možné alternativy ekologicky odpovědné dekontaminace patogenů a chemických reziduí ozonem, kdy probíhá současně ošetření včelařských potřeb i souší.

Včelí jed, propolis nebo antibiotika by mohly být mocným prostředkem při léčení onemocnění COVID-19
(*Janice Block, Australasian Beekeeper srpen 2020, str. 42–44*)

Souhrn: Zkušenosti naznačují, že včelaři s vyvinutou odolností proti včelímu jedu mohou vykazovat vyšší odolnost proti onemocnění COVID-19.

Paradox pesticidů
(*Alison McAfee, American Bee Journal, listopad 2020, str. 1207–1209*)

Jiný hmyz si už odolnost vůči pesticidům vyvinul, ale včely medonosné tak činí pomalu

Souhrn: Při studiu odolnosti včel medonosných proti vlivu pesticidů se překvapivě uká-

zalo, že právě kmeny šlechtěné na hygienické chování proti varroáze jsou nejcitlivější k pesticidům.

Bližší pohled na řepku
(*Alison McAfee, American Bee Journal, 9/2020, str. 931–984*)

Řepka přináší lukrativní úrodu medu. Je tu nevyhoda, nebo je všechno zlaté? **Souhrn:** Řepka se pěstuje ve více druzích. U některých funguje samosprašení, ale řepka pěstovaná na semeno se bez opylení neobejde. Na území Ameriky opylovací službu zajišťují nejen včely medonosné, ale i jeden druh samotářských včel.

Monitorování aktivit včelstev pomocí mřížky teplotních senzorů
(*Frank Linton, Anna Stumme, Bret Padula, Gail Ifshin, Gregory Behrmann, American Bee Journal, 10/2020, str. 1151–1155*)

Souhrn: Umístění většího počtu teplotních čidel do úlu umožnilo sledovat pohyb zimního chomáče za zásobami a graficky tento pohyb v čase zobrazit formou videa na YouTube.

Když smrky medují
(*Armin Spürgin; Schweizerische Bienen-Zeitung 3/2021 str. 12–15*)

Souhrn: Smrky nejsou nektarodárné rostliny a o jejich větrem roznášený pyl se včely zajímají ze všech pylů nejméně. Přesto se smrky počítají mezi nejdůležitější evropské snůškové rostliny. Špičkové medné roky jsou vždy špičkové i ve snůšce lesního medu – a tedy především ze smrků.

130. výročí založení včelařského spolku pro Dvůr Králové

Základní organizace ČSV, z. s. ve Dvoře Králové nad Labem si vás dovoluje pozvat na výstavu ke 130. výročí založení včelařského spolku pro Dvůr Králové a okolí. Výstava probíhá v prostorách Městského muzea ve Dvoře Králové nad Labem od 29. dubna do 5. června 2022. Kromě vlastní historie spolku, živých včel, historických a v současnosti používaných včelařských pomůcek jistě patří mezi zajímavé exponáty i jediný historicky dochovaný krkonošský medomet. Dále Čejkův úl – geniální a jeden z materiálově nejjednodušších ležanů, který vznikl na počátku minulého století; termosolární úl, který svojí konstrukcí hubí roztoče *Varroa destructor*, a také balení nejdražších medů na světě, kde se cena medu pohybuje v tisících Kč/kg. Vystaveny jsou i exotické rostliny, které včelám poskytují takto ceněný nektar. Výstava vznikla za podpory Městského muzea ve Dvoře Králové nad Labem a Královéhradeckého kraje.

Za ZO Dvůr Králové nad Labem
Ing. Tomáš Bukovský, jednatel

Včelařský areál ZÁMECKÝ DVŮR

buďe v sobotu dne 21. května 2022
otevřen milovníkům
přírody a včelařství

Připravili jsme u příležitosti Světového dne včel tradiční EXKURZI DO VČELÍHO KRÁLOVSTVÍ
Začátek v 9.00 hod ukončení ve 12.00 hod

Členové včelařského kroužku Ambrožiči a Beesedníci zvou k prohlídce včelařského areálu, včelstva v úlu, spoustu včelařského nářadí a pomůcek. Během exkurze bude příležitost besedovat se zkušenými včelaři.

Přístup do areálu pouze brankou z parkoviště před katolickým kostelem sv. Markýty v Navířově Bludovicích

Letošní 47. kongres Apimondia bude v Istanbulu

Po zrušení kongresu Apimondia, který se měl konat v ruské Ufě, bylo rozhodnuto o náhradním místě konání v Istanbulu, a to ve dnech 24. až 28. srpna 2022. Vzhledem k tomu, že na přípravu kongresu není mnoho času, bylo důležitým kritériem výběru místa úspěšné konání 45. kongresu Apimondia 2017 v Istanbulu s více než 12 500 účastníky ze 127 různých zemí.

Cestovní pravidla Covid-19 – očkování

V současné době Turecko přijímá všechny vakcíny včetně Sinovac a Sputnik V. Neexistuje žádný požadavek, aby cestující měli jakýkoli konkrétní typ očkování proti COVID-19. Pravidla jednoduše stanoví, že osoby, které byly plně očkovány 14 dnů nebo více před příjezdem do Turecka, mohou do země vstoupit.

Istanbul je považován za jeden z hlavních uzlů letecké dopravy spojující evropské země se zeměmi Středního východu, Asie a Afriky. Díky rozsáhlé síti Turkish Airlines se Istanbul stal populární a hojně navštěvovanou destinací se dvěma mezinárodními letišti na každém kontinentu.

Istanbulské kongresové centrum bylo postaveno v září 2009. Jedná se o sedmipodlažní objekt o rozloze 119 500 m² a je zde parkoviště s kapacitou 850 vozidel. Umístění Kongresového údolí umožňuje účastníkům snadný přístup k obecním, domácím a mezinárodním dopravním sítím. V docházkové vzdálenosti od Kongresového centra jsou desítky tří, čtyř a pětihvězdičkových hotelů s kapacitou více než 12 000 pokojů. Webová stránka Kongresového centra je <http://www.iccistanbul.com/>.

Plochy B4 a B5 istanbulského Kongresového centra budou použity jako výstavní centrum Apimondia 2022 o celkové rozloze 16 000 m².

Víza jsou vyžadována pro vstup do Turecka u státních příslušníků většiny zemí. Systém elektronických víz však umožňuje státním příslušníkům 103 zemí snadno získat elektronická víza online přibližně za tři minuty a občané 89 zemí mohou vstoupit do Turecka bez víz na dobu 30, 60 nebo 90 dnů.

Bližší informace najdete na webové stránce apimondia2021.com.

Mgr. Jarmila Machová

Jože Plečnik, autor Masarykova včelína, se narodil před 150 lety

Nejen Český svaz včelařů, ale i Jože Plečnik se narodil před 150 lety.

V Kostele Nejsvětějšího Srdce Páně na nám. Jiřího z Poděbrad se 1. 4. 2022 konal u příležitosti 150. narození slovinského architekta Jožeho Plečnika slavnostní koncert. Kostel je nesmazatelným dílem Plečnika a je považován za jednu z nejkrásnějších českých sakrálních staveb 20. století. V rámci kulturního programu vystoupil mužský pěvecký soubor Pobratimija z Nové Gorice a dívčí komorní soubor Abbellimento z Prahy.

Včelařské veřejnosti je architekt Plečnik znám jako autor Masarykova včelína na Pražském hradě. Na svou dobu byl včelín moderně zařízen, polovina patřila včelám, v té druhé byla dílna i s medometem. Nachází se na vyvýšeném místě produkčních

zahrad Pražského hradu. Prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka na dovolené na Slovensku v obci Trnávka zaujal lidový typ včelích úlů. Pověřil proto hradního architekta Josipa Plečnika, aby mu takový včelín postavil. Ten pozval na Hrad slovenské tesaře, kteří někdy na

přelomu 20. a 30. let dřevěný včelín postavili. Masarykův včelín prošel několika rekonstrukcemi, naposledy v roce 2013. Na jeho původním vzhledu se však nic nezměnilo. V dnešní době je včelín plně funkční a včely mají dostatek pastvy ve zdejších zahradách, ale i na nedalekém Petříně. Rozmanitostí zdrojů snůšky odpovídá výborný květový med, který putuje na prezidentský stůl.

Vzpomínkovou akci pořádalo Velvyslanectví Slovinské republiky. Vláda Slovinské republiky vyhlásila rok 2022 Plečnikovým rokem. Správa Pražského hradu příspěvková organizace Kanceláře prezidenta republiky je členem Českého svazu včelařů v Základní organizaci Lány. Není proto divu, že naše letošní oslavy se setkávají a propojují i s Plečnikovým výročím.

Mgr. Jarmila Machová

V květnu 2022 slaví...

99

Černý Miloslav – ZO Písek

98

Dlouhý Vladimír – ZO Starý Svojanov

95

Kubíková Libuše – ZO Pačejov

94

Kos Stanislav – ZO Staré Sedliště

Trojan Stanislav – ZO Plzeň střed

93

Musil Vladimír – ZO Loket

Soukup Alois – ZO Heřmanova Huť

Šišková Anna – ZO Holešov

Tauberová Božena – ZO Mikulášovice

Veleta Miloslav – ZO Humpolec

92

Fischer Vladimír – ZO Studnice

Šimon Stanislav – ZO Nasavrky

Tesař Josef – ZO Nýřany

91

Lipš Jiří – ZO Roudnice nad Labem

Losmanová Drahomíra – ZO Vyškov

Procházka Miloslav – ZO Předslav

Slánský Jaromír – ZO Mělník

90

Bubeník Jiří – ZO Jablonec n. Nisou

Bureš Pavel – ZO Praha 8

Gesner Karel – ZO Louny

Grulich František – ZO Městečko Trnávka

Horák Jindřich – ZO Červený Kostelec

Jakš Antonín – ZO Louny

Koutský Věroslav – ZO Chroustov

Ošťádal Jaroslav – ZO Šumvald u Uničova

Pavlica Jan – ZO Hutisko-Solanec

Pavlů Helena – ZO Planá nad Lužnicí

Stavař Erich – ZO Bolatice

Šober Ivan – ZO Horní Počernice

Voneš Ladislav – ZO Tučapy

85

Bára František – ZO Neveklov

Černý Jiří – ZO Rakovník

Hubený Josef – ZO Dolní Bukovsko

Chudý Bohuslav – ZO Dobruška

Chyňava Ladislav – ZO Kamenný Újezd

Janda Václav – ZO Heřmaničky

Kavka Karel – ZO Baška

Koráb Stanislav – ZO Boleradice

Kozlák Jaroslav – ZO Březnice

Kumpoldt Jan – ZO Měcholupy

Mužátko Karel – ZO Žďár nad Sázavou

Niedoba Jan – ZO Bukovec – Písek

Petřina Jiří – ZO Mělník

Pomkla – Zdeněk – ZO Hustopeče nad Bečvou

Příbání František – ZO Planá u Mariánských Lázní

Sakmar Jan – ZO Šenov

Seibert Oldřich – ZO Příbor

Siepak Josef – ZO Šlapanice

Šrámek Evžen – ZO Čakovice

Zouhar František – ZO Jedovnice

80

Babor Milan – ZO Boršov nad Vltavou

Batista Jaroslav – ZO Protivín

Bláha Milan – ZO Kaplice

Brodský Petr – ZO Kostelec nad Labem

Burgel Jan – ZO Praha – Zbraslav

Dix František – ZO Černošín

Dytrych Bohumil – ZO Bystřice pod Hostýnem

Fiala František – ZO Davle

Finda Vladimír – ZO – Znojmo

Freibauer Karel – ZO Golčův Jeníkov

Fróde Jiří – ZO Svoboda nad Úpou

Gregor Pavel – ZO Svitavy

Holý Miroslav – ZO Mimoň

Hruďička Václav – ZO Koloveč

Chalupa Jaroslav – ZO Říčany

Jareš Ladislav – ZO Doksy

Juřík Jakub – ZO Bzenec

Kavalek František – ZO Hnojník

Kolouch Karel – ZO Nová Ves

Lasák Antonín – ZO Velká Polom

Loufek Václav – ZO Trutnov

Macura Václav – ZO Benátky nad Jizerou

Mach Jaroslav – ZO Chrudim

Mařátko Miloslav – ZO Nový Bydžov

Míča Josef – ZO Brumov-Bylnice

Nedopil Vladimír – ZO Moravec

Novobilský Josef – ZO Baška

Palme Jindra – ZO Rokytnice nad Jizerou

Plecháčková – Zdeňka – ZO Poniklá

Pražák Josef – ZO Skalsko

Průša Miloslav – ZO Havlíčkův Brod

Souček Bedřich – ZO Doubravice nad Svitavou

Šichor Břetislav – ZO Stará Ves nad Ondřejnicí

Šimková Helena – ZO Kladruby

Škvor Josef – ZO Petroupim

Šolín Petr – ZO Žalany

Švarc Jan – ZO Plasy

Taneček Ivan – ZO Šebrov

Toman Josef – ZO Kdyně

Topiarz Petr – ZO Jílové u Prahy

Vychodil Milan – ZO Střítež nad Bečvou

Vyskočilová Hilda – ZO Keč

Zapletal František – ZO Holešov

Zettl Horst – ZO Nejdek

Žiačik Jan – ZO Doksy

75

Běl Josef – ZO Přeštice

Blaško Květoslav – ZO Velké Pavlovce

Blažo Dominik – ZO Dobruška

Bublík Miroslav – ZO Bojkovice

Buncová Marie – ZO Mirovice

Černý František – ZO Starý Plzenec

Dobrovolný Petr – ZO Rožnov pod Radhoštěm

Dolejší Jaroslav – ZO Duchcov

Dryje Josef – ZO Klatovy

Duba Rudolf – ZO Kaplice

Endršt František – ZO Jince

Fenclová Eva – ZO Brno

Gala Bohumil – ZO Ivančice

Gottwald – Zdeněk – ZO Pardubice

Hájek Vlastimil – ZO Letohrad

Hauser Jan – ZO Uhříněves

Hedrlín František – ZO Litvínov

Heřman Josef – ZO Horšice

Holá Libuše – ZO Bratronice

Holub Josef – ZO Hradešice

Honzejk Květoslav – ZO Hodkovice nad Mohelkou

Horečka Vladimír – ZO Frenštát pod Radhoštěm

Hrnčář Ladislav – ZO Žďár

Hudec Jaroslav – ZO Žulová

Chaloupka Karel – ZO Boršov nad Vltavou

Chára František – ZO Dymokury

Chudý Václav – ZO Třebechovice pod Orebem

Chvostek Jaroslav – ZO Stará Ves nad Ondřejnicí

Jann Adolf – ZO Trhové Sviny

Junger Václav – ZO Pačejov

Karban Jiří – ZO Trhanov

Kareš Jaroslav – ZO Hostomice

Kašperová Ivanka – ZO Beroun

Klemeš Alois – ZO Tovačov

Klepal Vladimír – ZO Kolín

Klváček Jan – ZO Bruntál

Kolek Jaroslav – ZO Škvorec

Komzák Jan – ZO Horní Dubenky

Konečná Eva – ZO Most

Kotas Jan – ZO Libčeves

Kotěšovec Jan – ZO Bechyně

Koutný Pavel – ZO Třemošná

Koutská Věra – ZO Vroutek

Kovář Josef – ZO Netolice

Králíček Josef – ZO Klatovy

Krawczynski Oldřich – ZO Lichnov

Krotíl Jaroslav – ZO Drevníky

Kružík Jan – ZO – Znojmo

Křapka Josef – ZO Most

Kubeček Václav – ZO Velký Dřevíč

Kužel Jiří – ZO Jilemnice

Lauryn Miroslav – ZO Osečná

Macek Jaroslav – ZO Dubňany

Maceška Bohumil – ZO Mladá Vožice

Masopust Jiří – ZO Česká Lípa

Matoušek – Zdeněk – ZO – Zbraslav

Maudr Josef – ZO Kostelec nad Labem

Míka Jiří – ZO Pacov

Müller Jiří – ZO Pardubice

Novák Vladimír – ZO Chleny

Paseka Pavel – ZO Krouna

Pecháček Rafael – ZO Lanškroun

Pecháček Alois – ZO Bolatice

Pfeifer František – ZO Sušice

Pilař Vladimír – ZO Protivín

Pokorný Antonín – ZO Jaroměřice nad Rokytnou

Polívka Vladimír – ZO Rosice

Pour Jaroslav – ZO – Znojmo

Prchlík Jan – ZO Moravské Budějovice

Průša Stanislav – ZO Jemnice

Průša Karel – ZO Pacov

Pumpr František – ZO Velké Březno

Remeň Ladislav – ZO Vysoká u Mělníka

Rohovský Ivo – ZO Velké Meziříčí

Roubal Josef – ZO Třemošná

Řuda Ladislav – ZO Velhartice

Řezníček Jan – ZO Trhanov

Samek Miroslav – ZO Nový Bydžov

Schmied Jindřich – ZO Kašperské Hory

Sikora – Zbyněk – ZO Lubno
 Skalický Jiří – ZO Raspenava
 Sládek František – ZO Lochovice
 Smolka Vilém – ZO Vřesina
 Spilka Tomáš – ZO Nový Knín
 Srb Antonín – ZO Peruc
 Svoboda Zdeněk – ZO Turnov
 Svoboda Zdeněk – ZO Borohrádek
 Šafránek Zdeněk – ZO Česká Lípa
 Šachl Jaroslav – ZO Chlum u Třeboně
 Šaroun František – ZO Rajhrad
 Šimek Miloslav – ZO Aš
 Škopek Antonín – ZO Vlachovo Březí
 Škorík Stanislav – ZO Konice
 Šmeral Petr – ZO Prosiměřice
 Španěl Miroslav – ZO Blovice
 Štěpán Milan – ZO Bystré v Orlických Horách
 Štramberský Vojtěch – ZO Janovice
 Štrougal František – ZO Rakovník
 Švajka Vincenc – ZO Jeseník
 Švanda Jan – ZO Boršov nad Vltavou
 Thurnvald Jan – ZO Čachrov
 Trojan Jiří – ZO Moravské Budějovice
 Vaculín Alois – ZO Višňové
 Vágner Jan – ZO Lhenice
 Veselý Jaroslav – ZO Pardubice
 Vilém Petr – ZO Vsetín
 Vlk Václav – ZO Černivsko
 Vondra František – ZO Neveklov
 Vrabec Petr – ZO Chroustov
 Vránek Jan – ZO Počátky
 Vrba Jiří – ZO Hrádek nad Nisou
 Wirkotsh František – ZO Stěbořice
 Zabloudil Ladislav – ZO Kladruby
 Zrost Jiří – ZO Olomouc
 Žalský Jan – ZO Semily

70

Andrš Jan – ZO Jaroměř
 Andrusiv Michal – ZO Litomyšl
 Bartoň Jan – ZO Sobotka
 Bartoš Oldřich – ZO Paskov
 Benych Dalibor – ZO Český Krumlov
 Beránek František – ZO Příbram
 Beránek Josef – ZO Libáň
 Bláha Miroslav – ZO Krásná Hora nad Vltavou
 Blažek František – ZO Střelské Hoštice
 Březina Pavel – ZO Prosiměřice
 Bureš František – ZO Křivoklát
 Cedidla Jaroslav – ZO Přerov II
 Čech Vojtěch – ZO Smržovka
 Čechura František – ZO Bochoř
 Černá Jaroslava – ZO Mýto
 Čihák Josef – ZO Hodkovice nad Mohelkou
 Dobiašovský František – ZO Bratronice
 Dvořák Josef – ZO Baška
 Gabriel Vratislav – ZO Jirkov
 Gajdušek Jan – ZO Slavonice
 Galuščák Juraj – ZO Úpice
 Geprt Milan – ZO Zlín-Malenovice
 Gróman Václav – ZO Litultovice
 Hadaš Josef – ZO Kelč
 Hajná Danuše – ZO Fryčovice
 Hladík Jaroslav – ZO Rajhrad
 Hlubuček Petr – ZO Turnov

Holeš Jan – ZO Jindřichov
 Holman – Zdeněk – ZO Strakonice
 Horník Jaroslav – ZO Mariánské Lázně
 Hozda Jiří – ZO Sedlec-Prčice
 Hrabal Josef – ZO Hranice
 Chudárek Vladimír – ZO Fryšták
 Janošek Karel – ZO Napajedla
 Javůrek Pavel – ZO Ústí nad Orlicí
 Jechová Marie – ZO Uhřetěves
 Jiruš Pavel – ZO Mukařov
 Judas Jaroslav – ZO Morkovice - Slížany
 Kadlec Miroslav – ZO Vlašim
 Kašpárek Vladimír – ZO Dyjákovice
 Kellner Ladislav – ZO Přeštice
 Kilián Jaroslav – ZO Přerov I
 Klusáček Josef – ZO Budišov
 Kolář Jan – ZO Šumperk
 König Petr – ZO Zábřeh
 Koudelka Werner – ZO Chodov
 Krapáč Jiří – ZO Velký Dřevíč
 Krapáčová Libuše – ZO Velký Dřevíč
 Kratochvíl Miloš – ZO Roudnice nad Labem
 Kratochvíl Jindřich – ZO Rokycany
 Kružčíková Alena – ZO Uherčice
 Křepelka Jaroslav – ZO Mladá Vožice
 Kubešová Eva – ZO Klánovice
 Kubů Eduard – ZO Hostouň
 Kučera Čestmír – ZO Jimramov
 Kuchař Vladimír – ZO Karviná
 Kupsa Jiří – ZO Vráž
 Kužel Josef – ZO Ruda nad Moravou
 Kyselová Marie – ZO Heřmanova Huť
 Lukášová Eva – ZO Vsetín
 Málek Ladislav – ZO Dešná
 Maňoušek Pavel – ZO Kouřim
 Maršíček Jiří – ZO Šlapánov
 Martinek Miloslav – ZO Rokytice nad Jizerou
 Martínek Václav – ZO Blatná
 Mařík Zdeněk – ZO Dobříš
 Matuš Josef – ZO Bystřička
 Melichar Ladislav – ZO Nový Bor
 Melka Stanislav – ZO Hradešice
 Mikel Pavel – ZO Hřivínův Újezd
 Nosek Petr – ZO Rychnov nad Kněžnou
 Nowak Miroslav – ZO Jablunkov
 Nygrýn Jaroslav – ZO Hradištská Lhotka

Opluštil Jaroslav – ZO Kojetín
 Orság Zdeněk – ZO Vsetín
 Papučík Vladimír – ZO Dolní Loučky
 Pátek Luboš – ZO Šternberk
 Pícha Jaroslav – ZO Klatovy
 Písařík Zdeněk – ZO Horšovský Týn
 Píš Ladislav – ZO Chlumeck nad Cidlinou
 Plesník František – ZO Kelč
 Prachařová Jana – ZO Choceň
 Prchal Miroslav – ZO Třebíč
 Prokop Zdeněk – ZO Ruprechtov
 Pytela Zdeněk – ZO Blansko
 Rédl Stanislav – ZO Havlíčkův Brod
 Roušar Jan – ZO Mirovice
 Růžička Hubert – ZO Frýdek- Místek
 Řezníček Miloslav – ZO Želeč
 Sháněl František – ZO Mohelno
 Sochor Vladimír – ZO Velké Meziříčí
 Sochor Jan – ZO Soběslav
 Spálenka František – ZO Stádlec
 Strnadová Danuše – ZO Horní Cerekev
 Šlajs Miroslav – ZO Dobruška
 Šlesinger Jaroslav – ZO Svitavy
 Špendlíček Bohumil – ZO Cheb
 Štamberk Bohumil – ZO Kladno
 Šťastný Ladislav – ZO Hovězí
 Štefůrák Jaromír – ZO Lipník nad Bečvou
 Štěpánek Josef – ZO Načeradec
 Ulman Jan – ZO Pačlavičice
 Uttendorfský Jan – ZO Žďár nad Sázavou
 Vaníček Jiří – ZO Třebíč
 Veselý Václav – ZO Jílové u Prahy
 Veselý Karel – ZO Jaroměřice nad Rokytnou
 Vítovcová Jana – ZO Vimperk
 Vlachovský – Zdeněk – ZO Mikulov
 Voráč Josef – ZO Podhoří
 Vrána Leopold – ZO Hustopeče nad Bečvou
 Winter Josef – ZO Zlín-Malenovice
 Zelenka Stanislav – ZO Česká Lípa
 Zeman Jiří – ZO Týniště nad Orlicí
 Zeman Petr – ZO Čížkov
 Zerzán Jan – ZO Litomyšl
 Zetíková Marta – ZO Uherské Hradiště
 Zich Stanislav – ZO Habartov
 Žák Josef – ZO Milevsko

Jubilantům upřímně blahopřejeme!

Odešli z našich řad

Auská Ivana • ZO Lomnice nad Lužnicí • 66	Lídl Josef • ZO Nekomíř • 82
Beran Petr • ZO Nejdk • 74	Machart František • ZO Jindřichův Hradec • 81
Brom František • ZO Ronov nad Doubravou • 90	Nádeníček Rudolf • ZO Podhoří • 87
Buzík Josef • ZO Velká nad Veličkou • 77	Ostárek Rudolf • ZO Vřesina • 87
Durek Jan • ZO Choceň • 75	Otáhal Miroslav • ZO Třebíč • 67
Durchánek Jaroslav • ZO Břidličná • 63	Pospíšil Alois • ZO Hořice • 93
Heger Luděk • ZO Rýmařov • 86	Skála Josef • ZO Kovářov • 67
Hokeš Jaroslav • ZO Měcholupy • 87	Stratil Zdeněk • ZO Frýdek- Místek • 83
Holický Jiří • ZO Cheb • 79	Surka Jiří • ZO Jihlava • 71
Kahoun Josef • ZO Brandýs nad Labem-Stará	Urbánek František • ZO Ledec nad Sázavou • 85
Boleslav • 94	Weis Josef • ZO Černošín • 79
Klimt Jiří • ZO Dobříš • 87	Zach František • ZO Litomyšl • 69
Kučera Jan • ZO Mšec • 77	Žaroký Bohumil • ZO Bučovice • 81
Kufa Bronislav • ZO Mosty u Jablunkova • 70	

Čest jejich památce

Přítelkyně Helena Hamplová slaví 90. narozeniny

Dne 12. 5. 2022 oslaví své životní jubileum dlouholetá členka naší základní organizace Sychrov Helena Hamplová. Oslavuje 90 let svého života a 60 let včelaření.

Včelkám se věnovala od mládí. Při výchově svých tří dětí se učila od starších včelařů, kteří jí poskytovali cenné rady do začátků včelaření. První úly jí vyrobil její otec, byly to známé Budečáky. Včelky si stěhovala s sebou i při změně bydliště z Přemyslovic u Prostějova do Paceřic. Oficiálně už je předala dceři, ale stále se velmi aktivně podílí na péči o ně. Dlouhá léta pracovala jako důvěrnice a pomáhala místním včelařům radou i praktickou pomocí. Do dalších let jí přejeme hodně zdraví a radosti ze včeliček.

rodina a členové ZO ČSV Sychrov

Přítel Oldřich Jarolímek slaví krásné 80. narozeniny

Vážený příteli, dovoluji mi, popřát Vám za celou ZO Milín k Vašemu krásnému jubileu.

Přejeme Vám do dalších let hodně zdraví a ať Vám práce se včeličkami dělá stále jenom radost.

s úctou členové ZO ČSV Milín

Vzpomínka na přítele Jana Rychlíka

V květnu si nejen všichni včelaři ve Stodu připomenou nedožitě 68. narozeniny Dr. Ing. Jana Rychlíka, bývalého jednatele ZO Stod. Byl včelařem tělem i duší. Nikdy neodmítl pomoc a každému rád poradil. Svým kamarádkým přístupem a velkou erudicí inspiroval mnoho lidí okolo sebe.

Na lásku a péči, jakou věnoval svým včelstvům, ale především na přítele Honzu Rychlíka budou dlouho vzpomínat včelaři ze ZO ČSV Stod.

Vzpomínka na přítele Josefa Kocourka ze Zděchova

V minulém roce nás navždy opustil ve věku 68 let náš dlouholetý člen Josef Kocourek, včelař tělem i duší, nejobětavější člen našeho spolku, dlouholetý předseda a místopředseda ZO Zděchov. Svě včely miloval a věnoval tomuto koníčku veškerý svůj volný čas. O včelách a přírodě přečetl vše, rád pak vše pozoroval a porovnával s praxí. Neváhal se také o své zkušenosti podělit s ostatními členy naší organizace. Nikdy nikoho neodmítl, všechna jeho činnost byla velice podnětná, všechny oslovil svou laskavostí a správným přístupem. Vždy ochotně přiložil ruku k dílu, když bylo potřeba cokoli udělat. Předával mladším generacím své zkušenosti s chovem včel, i s odchovem matek, kterému se věnoval a zásoboval matkami i členy naší organizace. Lásku ke včelám předal také svému synovi i vnukovi.

Jeho odchod je pro nás velkou ztrátou a vždy na něj budeme s pokorou a obdivem vzpomínat.

S úctou členové ZO ČSV Zděchov

Malá poznámka k akci Hrr na mor

Posílám do redakce svoji poznámku k vyvolané akci Hrr na mor. Osobně jsem své vyjádření zaslal panu Ovčarikovi, přesto by mě zajímal názor ČSV, respektive i možný názor ostatních včelařů. Jsem si vědom finančních nákladů, organizace a zainteresovanosti lidí, podílejících se na této akci. Právě proto si myslím, že lze toto vše odstranit. Místo eventuální budoucí akce Hrr na mor, kterou financuje Magistrát hl. m. Prahy, doporučuji tyto vynaložené prostředky, které jsou jistě nemalé, věnovat laboratořím, které při povinném, termínovém odevzdávání měli k ověření varroázy včelstev všech včelařů, zároveň provedou vyšetření na MVP. Bylo

by to provedeno u všech včelařů jednotně, poctivě a hlavně bez enormních a zbytečných nákladů (obaly, poštovné, sběrná místa, ...), a zároveň by to ušetřilo i práci včelařům při dvojím odebírání měli. Nemalé, ušetřené prostředky by mohly být věnovány všem včelařům z uvedeného, ověřeného registru na eventuální léčbu včelstev či náklady na odstranění následků pro včelaře, u kterých se MVP skutečně vyskytne. Byl bych rád, aby v časopise Včelařství byl uveden výsledek této akce především s pečlivým rozpisem toho, co nás tato „bezplatná hrrr akce“ jako daňové poplatníky stálo, a to i s ohledem na magistrační rozpo-

čet. Domnívám se, že na této půdě není až tak velká demokracie, abyste článek otiskli, včetně eventuálních vyjádření ostatních včelařů k mému podnětu. Na závěr chci uvést, že zpochybňuji pouze celý systém této „hrrr akce“, nikoliv vyšetření na MVP pro naše včelstva.

Ing. Jiří Šneller

Poznámka: Vážení přátelé včelaři, prostor pro diskuzi na téma Hrr na mor je otevřen, máte možnost se vyjádřit. Vaše eventuální příspěvky zasílejte na e-mailovou adresu: redakce@vcelarstvi.cz. Rádi je v některém z příštích čísel zveřejníme.

Obyvatelé Včelařského arboreta se představují

Ostružiník

Já patřím mezi keře, které využijí jak vaše včely, tak pro moje chutné plody i včelaři a jejich rodiny.

Patřím do velmi rozsáhlého rodu ostružiníků, botanicky *Rubus*. Moje botanické jméno pochází z latinského *ruber* = červený, protože jsme prý vznikly z krve bohů prolité v boji s Titány. Botanici nás evidují více než 1 200 druhů na všech světadílech (s výjimkou Antarktidy).

Já jsem ostružiník křovitý (*Rubus fruticosus*) a vynikám dlouhými obloukovitými pruty s ostrými trny. Najdete mě na pasekách, okrajích lesů, stráních a mezích. Moje plody jsou známé a chutné ostružiny – podle botaniků plodenství černých peckoviček. Protože jsou poměrně drobné a navíc se vám lidem nelíbí moje trnitost i rozrůs-

tání, pěstujete na zahradách řadu tzv. kulturních ostružiníků, které vynikají velkými plody a jsou často i bez trnů. Mimo keřovitých lze pěstovat i druhy, které mají dlouhé výhony a je nutno je vyvazovat k oporám. Moje plody je nejlepší konzumovat čerstvé ihned po sklizni, ale lze z nich připravit např. zmrazené dřeně, sirupy, šťávy, marmelády nebo třeba ostružinové víno. Obsahují antioxidanty, vitaminy, minerální látky, pektiny a další.

*Za všechny ostružiníky
ostružiník křovitý*

Připravila: Ing. Miroslava Novotná

Ostružiník křovitý – „planý“ v porovnání s jedním z pnoucích beztrnných ostružiníků.

Moje listy můžete používat na přípravu čajů, a navíc slouží i jako potrava pro housenky např. ostruháčka nebo perleťovce ostružinového. A existují i ostružiníky, které se pěstují jako okrasné. Vaše včely nás ostružiníky oceňují jako výborné zdroje nektaru od června do konce července (podle druhu a odrůdy). Naše nektarodárnost

se pohybuje okolo 4,5 mg a cukernatost okolo 35 %. Nabízíme i kvalitní pyl, jak můžete vidět na další stránce. Samozřejmě můžete pěstovat i ostružiník maliník, jinak nazývaný maliník obecný, ale ten ať se vám někdy představí sám.

Ostružiník křovitý
Rubus fruticosus

